ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ІХ СКЛИКАННЯ

ТРЕТЯ СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №13

Стенограма пленарного засідання **3** березня **2020** року

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ІХ СКЛИКАННЯ

ТРЕТЯ СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №13

Стенограма пленарного засідання 3 березня 2020 року

Редакційне управління Головного управління документального забезпечення Апарату Верховної Ради України

3MICT

Засідання тринадцяте, ранкове (Вівторок, 3 березня 2020 року)

Виступи уповноважених представників депутатських фракцій і груп	4
Розгляд проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення»	11
Результати поіменної реєстрації	
Результати поіменного голосування	

ЗАСІДАННЯ ТРИНАДЦЯТЕ

Зал засідань Верховної Ради України 3 березня 2020 року, 10 година 3 хвилини

Веде засідання Голова Верховної Ради України РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні колеги! Доброго ранку, шановні представники засобів масової інформації, шановні гості Верховної Ради України!

Будь ласка, займіть свої місця, підготуйтеся до реєстрації.

Шановні колеги, будь ласка, займіть свої місця. Готові реєструватися? Прошу реєструватися. Нагадую, реєстрація відбувається шляхом натискання зеленої кнопки «за».

У сесійному залі зареєструвалися 304 народні депутати України. Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Відповідно до статті 25 Регламенту у вівторок ми маємо до 30 хвилин для виступів уповноважених представників депутатських фракцій та груп з внесенням пропозицій, оголошень, заяв та повідомлень. Прошу записатися на виступи від фракцій та груп.

Папієв Михайло Миколайович, «Опозиційна платформа – За життя». Бойко Юрій Анатолійович.

БОЙКО Ю.А., член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Шановний пане спікере! Шановні народні депутати! Для того щоб у країні не було паніки щодо можливої епідемії, потрібні конкретні дії, а не гучні заяви урядовців, і головне — розібратися, чи є, справді, ця загроза. А для цього треба мати тести на той самий коронавірус, про який так багато говорять. З мого власного спілкування з лікарями — вони не знають, чи тести є в країні, чи їх немає. Якщо це свідома позиція уряду, так звана брехня на благо, то це може обернутися дуже великою трагедією для країни. Треба знати правду. Той самий штаб боротьби з коронавірусом, який був організований і анонсований урядом ще місяць тому, повинен відзвітувати, що він зробив, а найголовніше, що він збирається робити, щоб забезпечити спокій у країні.

Наш парламент у межах своєї компетенції повинен прийняти декілька рішень для того, щоб підтримати громадянське суспільство. Насамперед ми

повинні припинити «коронавірус в економіці» і в середу відправити весь уряд у відставку, тому що всім зрозуміло, що він не може впоратися ані з економічною ситуацією в країні і проблемами, ані взагалі розв'язати проблеми, які стоять перед країною. Ми повинні зупинити так званий другий етап медичної реформи, тому що насправді це означає остаточне знищення вітчизняної медицини. Якщо, не дай Боже, допустити, що будуть закриті туберкульозні диспансери, психоневрологічні установи, взагалі лікарні, то в країні буде біда.

Тому наша фракція «Опозиційна платформа — За життя» внесла проект постанови про недопущення втілення цієї ганебної медичної реформи і наполягає, щоб на позачерговому пленарному засіданні Верховної Ради в середу він був проголосований і припинено знищення вітчизняної медицини.

Вважаю, що ми повинні підтримати наших лікарів, бо якщо, не дай Боже, пошириться епідемія, то вони, як солдати на передовій, будуть захищати і український народ, і нас з вами. А для цього нам потрібно внести зміни до бюджету, щоб збільшити фінансування медицини, збільшити зарплату медичним працівникам, тому що вони сьогодні отримують її в 1,5 разу менше, ніж у промисловості. Коли вони почують, що суспільство за них турбується, що ми за них боремося, вони боротимуться за нас.

Дякую за увагу.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається народному депутату Радуцькому Михайлу Борисовичу.

Є, так? Прошу, Михайле Борисовичу. Ну, ваша кнопка натиснулася. Будь ласка, заявіть про це в офіс генерального розслідування.

РАДУЦЬКИЙ М.Б., голова Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, останнім часом відбувається дуже багато політичних і не лише політичних заяв, що стосуються ситуації з коронавірусом у світі і так само в Україні.

Насамперед хотів би сказати, що на сьогодні у світі зареєстровано більше 90 тисяч хворих на вірус. На жаль, центр хвороби потроху переміщується ближче до наших кордонів, і практично вже є захворювання на коронавірус у країнах, які мають прямий кордон з Україною. На сьогодні для боротьби з можливим проникненням інфекції в Україну підготовлено 2,5 тисячі спеціалізованих палат для людей, які передусім будуть госпіталізовані, якщо в них буде виявлено вірус. Сформовані та підготовлені спеціальними тренінгами лікарі сімейної медицини, лікарі-епідеміологи для боротьби, у разі якщо в Україні з'являться підтверджені випадки. На ранок підтверджених випадків не було, але тести проводяться постійно. Ми повинні бути готові до того, що вірус може бути й у нас.

На сьогодні ми маємо знати, що статистика коронавірусу у світі не дуже відрізняється від статистики грипу А. Єдина різниця, що від грипу А є вакцина, а від коронавірусу її немає. Декілька країн заявили, що вони вже напоготові, і найближчим часом вакцина буде. Уряд доповів сьогодні зранку, що все, що необхідно за дорученням Ради національної безпеки і оборони та оперативного штабу по боротьбі з розповсюдженням коронавірусу, підготовлено.

Прохання до всіх депутатів, немає різниці від якої фракції. Ми повинні зробити все, щоб у країні не було паніки, маємо допомагати, незважаючи на політичні уподобання, саме в боротьбі з коронавірусом маємо бути єдині й виходити всі одним фронтом на цю боротьбу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Михайле Борисовичу.

Слово надається Сергію Владиславовичу Соболєву, фракція політичної партії «Батьківщина».

Шановні колеги з усіх фракцій, прошу відійти з центрального проходу.

СОБОЛЄВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні друзі! Шановні громадяни України! Думаю, що 1 березня, а потім і 1 квітня це не лише дати початку чергових весняних місяців, а й складеться найсерйозніша ситуація у фінансовій системі України. 11 мільйонів пенсіонерів, на жаль, 1 березня згідно із законом України не отримали індексації пенсій.

1 квітня стартує черговий етап так званої медичної реформи. Чи закладені відповідні кошти в бюджеті, важко сказати, бо виконання навіть ключових бюджетних програм є під загрозою. 23 відсотки невиконання бюджету лише за ці два місяці! Що це означає для країни, яка потребує першочергових заходів і в соціальній, і в оборонній, і в управлінській сферах, може зрозуміти будь-хто.

Завтра в нас визначний день не тому, що хтось готує якісь кадрові зміни. Якщо завтрашня наша розмова з урядом відбудеться лише стосовно зміни прізвищ, фактично країна не зупиниться в тій страшній ситуації, в якій ми опиняємося вже в котрий поспіль квартал цього і минулого років.

На мій погляд і на погляд нашої фракції «Батьківщина», завтра парламент потребує дуже серйозної розмови з доповіддю Прем'єр-міністра не про 100 перемог, а про те, що збирається робити уряд для того, щоб негайно виправити ситуацію з бюджетом. Завтра потрібно було б розглянути два десятки законопроектів, які стосуються податкової системи, зняття так званих пільг із ввезення товарів у країну, які фактично руйнують ситуацію з бюджетом України. На жаль, ми таких рішень не бачимо навіть у проекті.

Так, позачергове засідання необхідне. Нам треба розглянути термінові рішення, які стосуватимуться економічної та соціальної стратегії країни. На жаль, завтра ми обмежимося лише окремими, можливо, і важливими питаннями. Тому хотілося б, щоб питання розгляду ситуації з урядом було питанням

розробки стратегії країни саме в економічному курсі. Інакше те, що ми всі разом залишаємо як парламент (тут нас ніхто розділяти не буде) нашим нащадкам, — це зруйнована економіка. Ми цього не хотіли б. Тому наша позиція ϵ чіткою...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Устінова передає слово Вакарчуку, фракція партії «Голос». Святославе Івановичу, будь ласка.

ВАКАРЧУК С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Доброго ранку, шановні колеги! Уже два президенти виграли і один програв вибори на обіцянках повернути мир в Україну та окуповані території. Але на шостий рік російсько-української війни все більше й більше людей усвідомлює, що це процес довгий, кропіткий та позбувається ілюзій. Мінські угоди не дають відповіді на те, як повернути території та здобути мир на українських умовах.

Чому? Мінські угоди вбивають. За час після їх підписання загинуло більше людей, ніж до цього. Мінські угоди створюють ілюзії, тому що формально надають майданчик для переговорів, на якому нічого не відбувається. Мінські угоди роз'їдають український суверенітет, тому що виписані так, що якщо Україна їх виконає, то може втратити державу як таку. Вони були підписані для того, щоб зупинити гарячу фазу війни, і виконали свою функцію частково, призупинивши її. Але п'ять років з дня їх підписання свідчать, що насправді Мінськ — це глухий кут. Це розуміють експерти, це розуміє велика кількість дипломатів, і найголовніше, це розуміють українці. Навіть Ангела Меркель у Парижі сказала, що Мінські угоди мають стати гнучкими, а це на мові дипломатії дуже гучне твердження.

Мало хто вірить у їх виконання, але ніхто не пропонує альтернативу. Попередня влада, яка тепер перетворилася в опозицію, мабуть, тому, що їх підписувала і не готова визнавати згубність стратегії на сьогодні. Нинішня влада тому, що вона чомусь вірить, що на цих умовах можна когось переглядіти. Можна скільки завгодно говорити про те, що альтернативи немає. Але вона не з'явиться, якщо в неї не вірить державний лідер, якщо не виносити її на високі саміти, якщо не переконувати дипломатів і якщо не підтримує більшість українського народу.

Саме тому партія «Голос» пропонує план холодної деокупації, який є початком для обговорення. Ми усвідомлюємо, що він може змінюватися в деталях. Але цей план є. Його основа — це збереження життів українських громадян. За це виступає Президент, за це виступають наші західні союзники і партнери, найголовніше, за це виступає більшість українського народу. Ми назвали цей план «План холодної деокупації Криму та Донбасу», тому що цей план без пострілів. Він означає, що ми маємо всі разом взятися за руки і зробити так, щоб мир настав на українських умовах і повернути українські території.

Ми пропонуємо і Президенту і Верховній Раді і уряду долучитися до обговорення цього плану. Ми готові...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається народній депутатці Геращенко Ірині Володимирівні. Герасимов Артур Володимирович. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні українці, чи потрібно підвищувати пенсії українським пенсіонерам? Українці— за, «Європейська солідарність»— за, Зеленський— проти.

Чи потрібно скасовувати ганебні закони, які вбивають малий і середній бізнес? Підприємці – за, «Європейська солідарність» – за, Зеленський – проти.

Чи потрібно підтримувати кримськотатарський телеканал ATR? Українці — за, «Європейська солідарність» — за, Зеленський — проти.

Саме тому до порядку денного позачергового пленарного засідання, яке скликає Зеленський, жодного з цих питань не внесено. А заради чого Зеленський збирає парламент? А щоб перекласти відповідальність за провал майже по всіх напрямах із себе на когось іншого. Мабуть, він забув, що скоро рік як при владі. Мабуть, він також забув, що зосередив у своїх руках майже абсолютну владу. Навіть якщо щомісяця змінювати формального Прем'єра, це все одно буде уряд Зеленського. Для прикладу, подивіться на цей зал, у ньому сидить 250 «зеленських». Тому кого не притули, а відповідальність несе персонально він — Зеленський.

Нагадаю, що за цей майже рік Зеленський продемонстрував свою повну некомпетентність та нездатність керувати країною, кожна кризова ситуація це демонструвала. Збивають російською ракетою український літак — а він загубився в Омані. Росіяни починають наступ 18 лютого — а для нього це просто провокація. Коронавірус ще не прийшов — а економіку вже розвалили. Подивіться, як знизився рівень української промисловості. Чому різко впали надходження до бюджету? Чому ви відмовляєтеся автоматично індексувати пенсії? Навіщо ви вбиваєте українського експортера? Навіщо підкручуєте статистику до потрібних показників, наче аферисти змотують спідометр?

Коли попередники, як ви кажете, крали — казна була повною, а економіка демонструвала стабільне зростання. Щойно прийшли «чесні» і перестали красти — гроші закінчилися, а показники економіки опустилися вниз. То виходить, ви або крадете в турборежимі, або брешете з таким саме прискоренням.

«Європейська солідарність» вимагає скликання позачергового пленарного засідання, на якому серед інших будуть розглянуті питання індексації пенсій, скасування антифопівських та антибізнесових законів та питання фінансування кримськотатарського телеканала ATR.

Шановний пане головуючий, оголосіть це реально необхідне українському суспільству позачергове пленарне засідання або терміново видайте підписні листи для його скликання. Суспільство бачить, що влада Зеленського не здатна втілити жодної зі своїх передвиборних обіцянок. Зеленський не займається країною, натомість він займається політичними переслідуваннями опозиції, патріотів та волонтерів. Факти політичного переслідування в Україні широко обговорюються в західній пресі, зокрема, в нещодавньому матеріалі в «Нью-Йорк таймс» американські журналісти порівнювали Зеленського з Януковичем. А ми всі добре пам'ятаємо, як закінчив Віктор Федорович.

Дякую за увагу.

Веде засідання Голова Верховної Ради України РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Бакунець Павло Андрійович.

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Депутатська група «Довіра». Шановний пане Голово! Шановні колеги! Шановний український народе! Наша депутатська група «Довіра» складається виключно з мажоритарників, і ми регулярно працюємо в громадах на територіях своїх округів. Тому ми з перших уст знаємо про ті проблеми людей, які проживають на цих територіях, і особливо про проблеми людей, які управляють цими територіями в органах місцевого самоврядування. Сьогодні їх турбують зміни до Конституції щодо децентралізації. Так, оголошено про їх загальнонаціональне обговорення, це правильний крок, однак варто не допустити формальності з цього обговорення.

Тому наголошую: змінювати Конституцію, а особливо повноваження органів місцевого самоврядування, можна лише після того, коли буде врахована думка тих людей, які працюють у сфері місцевого самоврядування. Адже саме їм за цими правилами жити в цих громадах і розвивати ці громади.

Аналізуючи останні події, можемо зробити висновок, що Міністерство охорони здоров'я не в силі належно поінформувати громадян про свої плани і про свої заходи. Тому з переживанням ставимося до другого етапу медичної реформи, яка повинна стартувати вже у квітні цього року. Послуги, які ввійшли до програми медичних гарантій, буде оплачувати Національна служба здоров'я України. Але ж фінансуватися будуть не всі послуги, що надавала та чи інша лікарня, а лише ті, які затвердить служба здоров'я. Якщо служба здоров'я України не підпише контракт з тією чи іншою лікарнею на певний вид послуг, то та чи інша лікарня змушена буде або шукати кошти в місцевих бюджетах на даний вид послуг, або, що ще гірше, закривати те чи інше відділення в лікарнях на місцях.

Усе це дуже тривожить наших мешканців, мене і моїх колег з депутатської групи «Довіра», яка складається з представників усіх регіонів: від Львівщини, Закарпаття і аж до Полтавщини і Луганщини. Тому пропонуємо — краще обговорювати з громадянами, краще співпрацювати з органами місцевого самоврядування в часі змін.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарас Іванович Батенко.

БАТЕНКО Т.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 123, Львівська область, самовисуванець). Депутатська група «За майбутнє». Шановні друзі! Шановні колеги! Ми хочемо сказати, що наша група покладає великі надії на завтрашнє позачергове пленарне засідання Верховної Ради України, на якому ми маємо заслухати силовиків і щонайважливіше — розглянути кадрові питання стосовно уряду.

Як ви знаєте, друзі, ми кожного місяця констатуємо спад промислового виробництва в Україні. Ми недорахувалися кількох десятків мільярдів гривень доходів до державного бюджету. Ми не маємо можливості сьогодні сказати, що завтра буде з макроекономічним прогнозом, і уряд сьогодні розходиться у своїх показниках: Міністерство фінансів з Міністерством розвитку економіки.

Ми не можемо далі спокійно спостерігати за некомпетентністю і непрофесійністю уряду, який не може правильно відповісти на ті виклики, які стоять перед Україною в контексті світової глобалізаційної кризи, що насувається. Вважаю, що ми повинні сказати, що нинішній уряд потребує кардинального перезавантаження. Я більш ніж переконаний, що як наслідок сьогоднішнього падіння промисловості, спаду виробництва ми повинні невідкладно розглянути питання відставки уряду і поставити серйозно питання перед майбутніми урядовцями, як вони збираються виходити з соціально-економічного колапсу. Поки міністр охорони здоров'я, як ви знаєте, відпочиває в санаторії в Нових Санжарах у своєму напівкосмічному костюмі, ми так само повинні дати відповідь людям, у який спосіб наші українські громадяни сьогодні захищені від коронавірусу і що ми не можемо забезпечити людей навіть елементарними захисними засобами.

Ми хочемо перевірити інформацію (звертаємося до Служби безпеки України) щодо скупки захисних засобів на суму понад 28 мільйонів штук і перепродажу їх для Китаю. Хтось заробляє на цих речах. Ми хочемо в рамках звіту, який завтра буде заслуховуватися з боку Голови Служби безпеки України, заслухати цю інформацію.

Медична реформа, 1 квітня. Наша депутатська група «За майбутнє» вимагає перенести цей етап — другий етап медичної реформи, переглянути його і підготуватися ретельніше. Тому що в цьому питанні ми повинні почути всіх медиків, яких сьогодні скорочують, які виїжджають за кордон, які не можуть вижити за цю мізерну зарплату, а завтра цим медикам захищати наших українських громадян.

Ми переконані, що місцеві громади не зможуть профінансувати медичні заклади, які сьогодні фактично зможуть сам на сам бути із багатьма медичними проблемами, які насуваються. Вважаємо, що за результатами сьогоднішніх соціально-економічних показників і соціологічних досліджень уряд не справляється з покладеними на нього обов'язками, і переконані, що позачергове пленарне засідання Верховної Ради поряд із невідкладними законопроектами має розглянути питання відставки уряду і Прем'єр-міністра України, зокрема.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, час для виступів вичерпано. Повертаємося до розгляду поправок до проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення», (№ 2178-10).

Поправка 1507. Кива. Не наполягає.

Поправка 1508. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Дякую, шановний пане Голово. Зараз мій колега, співавтор поправок Ілля Володимирович Кива підійде. Одразу хочу почати з того, що ми вже почали розгляд законопроекту. Я мав можливість сформулювати частину своїх поправок і аргументацію цих позицій.

На що я хочу звернути увагу. Чому розглядається урядом питання щодо введення обігу земель сільськогосподарського призначення як безальтернативний економічний крок до відновлення економіки і важливим складовим пріоритетом політики, яку вони пропонують?

Тому що сьогоднішні пропозиції не дають того справжнього економічного ефекту, який готовий забезпечити приріст реального ВВП, доходів населення і підвищення благополуччя у країні. Тому очевидно, що такі кроки не є тими, які мають, безумовно, впроваджуватися. Ми пропонуємо все-таки розглядати зовсім інші пріоритетні економічні проекти законів для того, щоб усе-таки не продавати землю, а розвивати реальний сектор економіки. Це була аргументація поправки. Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Наполягаєте на голосуванні? Не наполягаєте. Рухаємося далі. Поправка 1510. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Шановний Дмитре Олександровичу, прошу ставити кожну мою поправку, яку я озвучую, на голосування. Усе-таки я наполягатиму на їх голосуванні. Якщо ми вже пропустили попередню поправку, то я повернуся до наступної.

Хотів би висловити свою думку щодо аргументації економічної доцільності запровадження ринку чи точніше, обігу земель сільськогосподарського призначення.

Яку глобальну і важливу економічну проблему ми розв'язуємо? Можливо, ми вирішуємо питання з подолання сировинної структури експорту економіки, де 6,4 відсотка — лише готові харчові продукти, усе інше. Можливо, ми хочемо збільшити долю ВВП країни понад 10 відсотків, яка є на сьогодні? Чи, може, ми хочемо забезпечити драйвери розвитку сільських територій, формування нової водопровідномеліораційної інфраструктури і таке інше. Я хочу сказати, що жодної з цих проблем не розв'язує запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення. А отже, наша фракція наполягає на тому, щоб відхилити цей проект закону і врахувати наші пропозиції щодо референдуму.

Дякую. Прошу проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю поправку на голосування. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 75.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1520.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний Дмитре Олександровичу. Тепер переходимо до конкретики. Це були, як то кажуть, економічні моменти. Зараз ідеться про те, що в абзаці другому підпункту «б» пункту 15 розділу Х «Перехідні положення» Земельного кодексу України зазначено, що купівля-продаж або іншим способом відчуження земельних ділянок та земельних часток (паїв), визначених підпунктами «а» та «б» цього пункту, запроваджується за умови набрання чинності законом про обіг земель сільськогосподарського призначення, але не раніше 1 січня 2020 року.

Ми знаємо, що термін мораторію закінчений, тому розуміємо необхідність прийняття для вас такого закону. Власне, головною метою, на наш погляд, саме і є дати дозвіл на продаж-купівлю землі. Хоча це не забезпечить конституційного права громадян України на володіння і вільний продаж та купівлю земельних ділянок, про що я розкажу у своїх наступних поправках.

Прошу проголосувати цю поправку. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1520. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 81.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1526.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Другий важливий момент. Законопроект № 2178-10 суперечить ключовим принципам земельного законодавства, які сформульовані у статті 5 Земельного кодексу України, а саме: поєднання особливостей використання землі як територіального базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва; забезпечення рівності права власності на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави; невтручання держави в здійснення громадянами, юридичними особами та територіальними громадами своїх прав щодо володіння, користування і розпорядження землею, крім випадків, передбачених законом; забезпечення гарантій прав на землю.

Висновок. Ми бачимо, що запропонований законопроект № 2178-10 саме суперечить чинному законодавству і Земельному кодексу. Я прошу поставити цю поправку на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю поправку на голосування. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 74.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1537.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Шановні колеги, я звертаю увагу на те, що важлива опція, яка обговорювалася під час підготовки законопроекту між першим і другим читаннями, це питання купівлі-продажу, точніше, купівлі земельних ділянок іноземцями.

Отже, редакція законопроекту № 2178-10 також суперечить частині п'ятій статті 22 глави 5 Земельного кодексу України. Я процитую: «Землі сільськогосподарського призначення не можуть передаватись у власність іноземцям, особам без громадянства, іноземним юридичним особам та іноземним державам». Натомість ця редакція містить норми де-факто, які обходять зазначені вище законодавчі запобіжники, а це означає, що цей проект закону не може бути прийнятий, бо це вже питання загрози національній, економічній і продовольчій безпеці.

Дякую і прошу підтримати цю поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1537. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 77.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1539.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Шановний пане Голово, хочу звернути увагу на те, що «Опозиційна платформа — За життя» акцентує увагу на тому, що спочатку треба забезпечити людей земельними ділянками і відповідно правом власності на землю. Стаття 25 Земельного кодексу України в частині приватизації земель

державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій саме визначає інституціональне підґрунтя або правові засади розпаювання решти сільськогосподарських земель. Ми вже про це не раз говорили, що в даному разі громадяни України на першому етапі мають повністю отримати всі відповідні земельні ділянки, а вже на другому — отримати чи не отримати право за підсумками всеукраїнського референдуму щодо продажу сільськогосподарської землі.

Прошу підтримати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1539. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 81.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1550.

КОЛТУНОВИЧ О.С. У продовження попередньої поправки я конкретизую її в цифрах, що в нас площа земель, що перебувають у державній власності, становить 10,4 мільйона гектарів, це близько 24,5 відсотка площі загальних земель сільськогосподарського призначення в цілому по країні. З огляду на той факт, що свого часу землі сільськогосподарського призначення були вже розпайовані серед 7,5 мільйона громадян України, а 24,5 відсотка площі були залишені, ми і наша партія наполягаємо на тому, що вони повинні бути розпайовані між громадянами, які ще не отримали землю, і насамперед між людьми з невеликими доходами, а головне, з великим трудовим стажем. Вони внесли свій вклад цій країні і в першу чергу мають право отримати відповідну земельну ділянку. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1550. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 83.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1556.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний пане Голово. Шановні народні депутати! Шановні виборці! Я звертаю увагу на те, що ϵ цілий спектр досліджень, який підготували академічна спільнота, зокрема, Інститут аграрної економіки, Інститут зрошувального землеробства, Інститут водних проблем і меліорації, Інститут економіки природокористування та сталого розвитку й інші науково-дослідні інститути, що свідчать про значні ризики в результаті запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення в Україні, з одного боку, а з іншого боку, не будуть врегульовані ті проблеми, про які я говорив на самому початку, і деякі з них існують впродовж 28 років незалежності України.

Тому з цієї точки зору, наші пропозиції ґрунтувалися на тих наукових доповідях, які підготували відповідні інститути. Ми просимо все-таки враховувати хоча б деякі наші поправки.

Дякую. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1556. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 75.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1559.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Я хочу звернути увагу на дві наступні поправки. За оцінками Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН, агроресурсний потенціал України дає змогу виробляти продукцію в обсягах, які забезпечують харчування від 400 до 500 мільйонів осіб. Сьогодні ці можливості, за їхніми даними, використовуються не більш ніж на третину. З іншого боку, недостатній рівень використання наявного агроресурсного потенціалу обмежується рядом факторів, головним з яких є неоптимальні умови природного вологозабезпечення на більш як половині території України, що поступово погіршуються через зміну клімату.

Тому я хочу сказати, що питання обігу земель сільськогосподарського призначення висуває на перший план проблему зрошення особливо в наших південних регіонах і ту, яка стосується модернізації відповідної водогосподарсько-меліоративної інфраструктури. Ми можемо втратити там цілі комплекси, тому це дуже важливе питання, яке також слід врахувати. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1559. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 78.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1567. Кива.

Увімкніть, будь ласка, мікрофон Колтуновича.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую. Шановні народні депутати, у продовження попередньої теми хочу сказати, що існують ризики деградації водогосподарськомеліоративних систем у зонах осушення і зрошення в результаті запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення.

На сьогодні в Україні обліковується 5,5 мільйона гектарів меліоративних земель: 2,2 мільйона гектарів — зрошувальних і 3,3 мільйона гектарів — осушувальних земель з відповідною меліоративною інфраструктурою. З цієї точки зору я звертаю увагу на те, що модернізація відповідної інфраструктури потребує значних фінансових коштів, і після запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення (а ми знаємо, що там є процеси розпорошення

земельних ділянок) ми можемо втратити нашу водогосподарсько-меліоративну інфраструктуру. А зважаючи на те що стан меліоративного землеробства за рівнем використання наявних потужностей інженерної інфраструктури використовується не повною мірою, Україна може мати серйозний дефіцит поливної води.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1567. Прошу визначитися та голосувати.

(3a) - 78.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1576.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Я прошу передати слово співавтору поправки Киві Іллі Володимировичу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кива Ілля Володимирович.

КИВА І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Фракція «Опозиційна платформа — За життя». Добрий день! Дмитре Володимировичу, а може, ми зробимо так. Ви мені дасте можливість виступити 3 хвилини. А потім...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Замість скількох поправок?

КИВА І.В. О, починається. Добре. Ви ж керуючий, тому я хочу вислухати вашу пропозицію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте 5 хвилин замість поправок, добре?

КИВА І.В. Дуже добре. Дякую вам за розуміння. Ви, справді, мудра людина.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дайте 5 хвилин, будь ласка.

КИВА І.В. Дякую. Фракція «Опозиційна платформа — За життя». Ми говоримо про відкриття ринку землі. Проте ні про який ринок тут не йдеться. Мова йде про хвилю рейдерства та мародерства, яка накриє країну та знищить українське село. Банку землі немає, обліку землі немає, перепису населення немає, інструментів захисту громадян протидії рейдерству також немає. Судова система не працює. Хто може продавати землю — я не знаю. Але я точно знаю: ніхто з простих людей не зможе її купити. Закон щодо орендних відносин уже зараз

постійно порушується. Що зміниться після відкриття ринку? Кадастрові номери на розпайовані ділянки відсутні. Через потрібні договори оренди та судові рішення рейдери реєструють за собою права оренди на земельні ділянки в державному реєстрі. Більшість власників паїв — громадяни віком від 50 до 60 років. Вони беззахисні перед маніпуляціями аферистів. Поки ми не наведемо порядок у цьому питанні, ні про який ринок землі не може бути й мови. Інакше народ залишиться голий, босий, без копійки і на чужині.

Насамперед потрібно вирішити питання з реєстрацією усіх земельних наділів і забезпечити людям захист власності, ліквідувати схеми, які сьогодні існують. Мораторій на продаж землі був щитом для багатьох селян-пайовиків, який не давав можливості рейдерам захопити швидко і перепродати землю. Продаж землі в умовах беззаконня та корупції — це створення земельної мафії, це знищення села. Села в Україні не буде, землю отримають транснаціональні корпорації. Усі розмови про референдум — це обман. Тільки-но цей закон підпише Президент, ніякого референдуму не буде потрібно. Через підставних осіб, через дочірні компанії й тіньові схеми іноземці скуплять землю. Фермерів чекає розорення.

Ми будемо боротися за збереження української землі. «Опозиційна платформа — За життя» зареєструвала проект Закону «Про всеукраїнські та місцеві референдуми за народною ініціативою» (№ 1123 від 29 серпня 2019 року). Спочатку референдум, запитаємо власників землі — українського народу, а вже потім приймаємо закон. Наші пріоритети — це захист українського фермерства, земельних прав українських громадян. Ми не допустимо розграбування українського земельного фонду. Люди доведені до відчаю. Олександр Бурбаков із села Новоселівка (Сумська область) 26 лютого підпалив себе під Офісом Президента через землю. Місцева влада знищила документи, через що люди не отримали земельних паїв, що за правом належать їм.

Таких випадків тисячі. Належної землі не отримали колишні працівники радгоспів, працівники соціальної сфери, на селі, атовці. Влада, приймаючи закон про продаж землі, назавжди позбавить людей права на землю, на пай. Селяни та фермери моєї рідної Полтавської області закликають схаменутися та не дати розпродати єдине, що лишилося, — землю. Фермери йдуть на крайнощі. Вони тричі перекривали трасу Київ — Харків у Довжанському районі, селище міського типу Велика Багачка.

Якщо зараз стартує продаж землі, почнеться хаос в нашій країні, будуть порушені права мільйонів громадян, які не отримали свого наділу. Не готове законодавство. Розпочнеться дикий переділ на ринку землі. Земля — це майбутнє наших дітей і внуків. Хіба можемо торгувати нашим майбутнім? Ми, «Опозиційна платформа — За життя», виступаємо категорично проти продажу української землі!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправка 1658. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний пане Голово. Усі наступні поправки, які я озвучую для того, щоб усе-таки зал міг визначитися з актуальних, важливих питань, також прошу ставити на голосування.

Дуже важливий момент, на який я хотів би звернути увагу. Під час обговорення наступних поправок хочу поговорити про економічні аспекти, а саме про те, що вартість земельної ділянки після відкриття ринку землі буде становити близько 700—1 тисячу доларів, у кращому випадку 2 тисячі доларів, у зоні Полісся це десь буде 600 доларів. Такі невисокі цифри тому, що коли буде значна пропозиція на ринку земельних ділянок, то за ринковими, економічними законами це буде обвалювати ціну.

Але мова йде про те, що 60 відсотків громадян України, які перебувають за межею бідності, де-факто і де-юре, і взагалі фізично не зможуть стати власниками і купити відповідні земельні паї.

У наступних двох поправках я розкрию також сутність цих пропозицій. Прошу підтримати цю поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю її на голосування. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 75.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1692.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний пане Голово. За даними Інституту аграрної економіки Національної академії наук України, у першому півріччі 2019 року найвища вартість орендної землі була зафіксована в Кіровоградській області — 8 тисяч 400 гривень за гектар. Середньорічна орендна плата в Україні за землі державної власності вже досягала 120 євро за 1 гектар. Якщо ми беремо в розрізі регіонів, то в Хмельницькій області — це 278 євро, у Вінницькій — 255, у Полтавській — 237. Це щодо земель державної власності, а щодо приватних земель, то в Черкаській — це 250 євро за гектар.

На наш погляд, зважаючи на ці цифри, усе-таки необхідно розвивати інститут оренди землі, не продавати землі. Тому що ті цифри, які я називав, розглядаючи попереднє питання, безумовно, є вигіднішими. І не в інтересах громадян України продавати землі. У наступній поправці йдеться про купівельну спроможність.

Прошу цю поправку підтримати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю цю поправку на голосування. Прошу визначатися та голосувати.

((3a)) - 70.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1712.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний пане Голово. А тепер вкрай важливі наступні дві поправки. У них ідеться про те, що наші громадяни України не в змозі купити земельні паї. Чому? За даними Держстату, середньомісячна заробітна плата у сільському господарстві становила 8 тисяч 542 гривні, тоді як по країні в цілому — 10 тисяч 727. Заборгованість із виплати заробітної плати в сільському господарстві на одного працівника становить 18 тисяч 803 гривні, або 219 відсотків середньої заробітної плати.

Як ми бачимо, зважаючи на такі економічні передумови, купувати земельні ділянки, очевидно, ніхто не буде і купівельна спроможність у сільській місцевості взагалі-то мінімальна. Тому коли розказують громадянам України про те, що вони зможуть вільно купити земельну ділянку, — це маніпуляція.

Дякую. Прошу підтримати цю поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1712. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 75.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1721. Колтунович. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

КОЛТУНОВИЧ О.С. За даними Державної служби статистики України, у нас на сьогодні за підсумками дев'яти місяців 2019 року 60 відсотків громадян України мають середні доходи до 5 тисяч гривень, тобто 60 відсотків громадян отримують до 200 доларів. Ви пам'ятаєте, яка ціна за земельний пай? Очевидно, що вони не зможуть купити ці землі. 85,7 відсотка громадян отримують доходи до 7 тисяч гривень, а це означає, що фактично майже все населення України не буде учасником питань купівлі-продажу земельних ділянок. Скільки місяців, можливо, навіть років доведеться складати пересічній людині для того, щоб купити навіть 1 гектар землі? Тому просимо підтримати ці поправки, щоб усетаки ці маніпулятивні норми були виключені.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю її на голосування. Прошу визначатися та голосувати.

((3a)) - 79.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1922. Христенко. Не наполягає.

Поправка 1923. Гривко.

Поправка 1925. Мазурашу. Наполягаєте? Ні.

Поправка 1926. Бондарєв. Не наполягає.

Поправка 1927. Гузенко. Не наполягає.

Гривко буде наполягати на своїх поправках?

Поправка 1932. Наливайченко. Наполягаєте?

НАЛИВАЙЧЕНКО В.О., секретар Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України з Європейським Союзом (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Я наполягаю на цій поправці. Прошу врахувати, що позиція фракції «Батьківщина» є незмінною і наполегливою. Ми переконуємо всіх, що потрібно спочатку провести загальнонаціональний референдум. Треба людям сказати чесно, що вартість 1 гектара української землі зараз у десятки, якщо не в сотні разів більша, ніж нам намагаються нав'язати з боку монобільшості.

Кому це цікаво, поясніть громадянам України, чому в європейській країні, за сусіднім кордоном, вартість 1 гектара становить 30-50 тисяч євро, а нам, громадянам України, нав'язують продати за 1 тисячу, і все буде добре. Це несправедливо. А несправедливих законів ми не хочемо бачити в залі нашого парламенту. Тому наполягаю і прошу проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1932. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 80$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1933. Наливайченко.

НАЛИВАЙЧЕНКО В.О. Продовжуючи викладати аргументи, фракція «Батьківщина» ще раз і ще раз наголошуватиме, що згідно з чинним Земельним кодексом громадяни України мають право зараз отримати земельні ділянки, земельні паї. Але разом з тим ми наполягаємо, щоб запрацювала справедлива рента на землю від Закарпаття до Запоріжжя. Її мають отримати саме громадяни України. Це перше.

Друге. Я вже говорив у цій залі й не бачу жодної реакції від правоохоронних органів. Ті люди, які проштовхують у цій залі цей законопроект, мають величезні, якщо не сказати більше, — корупційні інтереси в земельній сфері. На них оформлені підприємства, які вже на себе переоформили тисячі гектарів земель державної власності. Треба навести порядок, викрити цю корупційну схему і повернути ці землі об'єднаним територіальним громадам. Наполягаю на цій поправці.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю її на голосування. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 79$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1934. Наливайченко.

НАЛИВАЙЧЕНКО В.О. Фракція «Батьківщина». Цією поправкою наполягаємо, щоб було визначено порядок реалізації власником земельної ділянки чи

паю, право на викуп у нього землі об'єднаною територіальною громадою. Повідомляю усім об'єднаним територіальним громадам, які зараз нас слухають: ми боремося за ваше право. Друзі, ви не просто маєте отримати землю, ви маєте отримати право нею розпоряджатися і вирішувати, що на нашій рідній землі будуватиметься і хто будуватиме, хто платитиме вам податки за використання земель, водного плеса, лісів, що ε і мають бути у власності людей, які живуть на землі.

Тому я наполягаю на цій поправці. Позиція фракції «Батьківщина»: спочатку люди, а потім усі оборудки, які ви намагаєтеся нав'язати нам у цій залі. Має бути земля у справжній власності українців. Прошу проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1934. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 93.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1935.

НАЛИВАЙЧЕНКО В.О. Фракція «Батьківщина». Поправка 1935. Наполягаю на цій поправці, оскільки в ній визначається правова доля викуплених територіальною громадою та/або державою земельних ділянок. Територіальна громада або держава протягом 30 робочих днів з дня державної реєстрації права власності на такі земельні ділянки буде зобов'язана передати їх в оренду.

Чому це так важливо? Тому, що я приймаю, як і вся наша фракція, сотні громадян. У нас у кожній області, у кожному районі громадські приймальні. Так ось, я вам доповідаю, депутати, що люди та об'єднані територіальні громади турбуються насамперед про те, щоб найкращі землі, які є на їхній території поки що в державній власності, були і під їхнім контролем, і працювали на цю об'єднану територіальну громаду. Саме такий народний підхід потрібен у цій залі. Тому прошу підтримати.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставиться на голосування поправка 1935 народного депутата Наливайченка. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 85.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1936. Народний депутат Пузійчук. Немає, так?

Поправка 1937. Пузійчук. Немає.

Поправка 1938. Пузійчук. Немає.

Поправка 1939. Наливайченко. Будь ласка.

НАЛИВАЙЧЕНКО В.О. Фракція «Батьківщина». Я наполягаю на цій поправці і прошу підтримати, оскільки нею визначається строк викупу земельних ділянок, земельних часток (паїв) не більше 60 робочих днів з дня подання відповідної заяви або клопотання. Ми вважаємо, порядок викупу може з'явитися лише після того, як зараз уряд, ця влада мають у кожній області і в кожному районі, кожній об'єднаній територіальній громаді показати, які землі і хто ними володіє, розпоряджається або орендує. Це перше.

Друге. Мільйонні прибутки, які ви ховаєте в Голландії, Швейцарії, оформлюючи на іноземні компанії, агрохолдинги, маєте повернути і сплатити справжнім власникам землі, тобто громадянам України. Для цього і потрібен вам такий закон, щоб не платити, вивести статки і прибутки. А людям залишите що, – рабство на землі? Ні. Ми проти.

Веде засідання Голова Верховної Ради України РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправка 1939. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 80$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано. Наступна поправка 1940. Бєлькова. Наполягаєте?

БЄЛЬКОВА О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Уся низка моїх поправок була присвячена одній конкретній темі— створення особливих умов отримання земельних ділянок і викупу земельних ділянок саме для тих людей, які сьогодні є фермерами або одноосібно працюють у сільських регіонах. Вважаю, що на сьогодні це єдина категорія людей, яка буде широко підтримана всім суспільством, усіма фракціями. У цій конкретній поправці вилучалося право Кабінету Міністрів, яке було фактично описано партією влади, щоб перевіряти там граничні межі в тій редакції, де було 200 тисяч гектарів.

Наполягаю на голосуванні. Ще раз підтверджую свою головну позицію. Лише фермери, лише фізичні особи на сьогодні мають широку політичну, суспільну підтримку як такі потенціальні власники землі. На жаль, партія влади поки що не чує, але я сподіваюся, що почує.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1940 Белькової. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 86.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1941. Власенко не наполягає. Наполягає, так?

ВЛАСЕНКО С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую, пане Голово. Я зачитаю свою поправку: «Земельна ділянка сільськогосподарського призначення, яка перебуває у власності громадянина, може бути ним відчужена виключно державі. Держава зобов'язана викупити земельну ділянку сільськогосподарського призначення у громадянина України, який бажає її відчужити, за ринковою ціною.

Земельна ділянка сільськогосподарського призначення, яка перебуває у власності держави, може бути передана в оренду громадянину України, який до моменту її передачі у власність держави орендував її та бажає орендувати з метою цільового використання.

Такий договір оренди земельної ділянки сільськогосподарського призначення може бути укладено між державою і орендарем на термін до 25 років. Земельна ділянка сільськогосподарського призначення, передана державою в оренду, не може бути передана орендарем у суборенду». Оце ідеологія «Батьківщини» після того, як громадяни України на референдумі підтримають продаж сільськогосподарської землі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 1941. Прошу визначатися та голосувати. «За» — 92.

Рішення не прийнято.

Поправка 1942. Загородній.

ЗАГОРОДНІЙ Ю.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Дякую, Дмитре Олександровичу. Поправка такого змісту: «Орендар, який відповідно до закону може мати у власності орендовану земельну ділянку, якщо інше не передбачено законом, має переважне право на придбання її у власність у разі продажу цієї земельної ділянки за умови, що він сплачує ціну, за якою вона продається, а в разі продажу на аукціоні — якщо вона є найбільшою із запропонованих учасниками аукціону».

Прошу поправку 1942 поставити на голосування. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1942. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 77.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1943. Геращенко. Не наполягає.

Щодо поправки 1943 Сюмар. Будь ласка.

СЮМАР В.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, очевидно, що цей законопроект викликає так багато питань, тому що він насамперед рамковий. Він не дає відповідей на базові питання, які сьогодні найбільше турбують людей. Наскільки я розумію, ми зараз перейшли до такого турборежиму перегляду поправок, що частину пропускаємо, а частину просто зачитуємо.

А я все-таки прошу голову комітету дати відповідь. Ця поправка стосується захисту прав орендарів, що вони мають першочергове право на викуп своєї земельної ділянки. Очевидно, що сьогодні це супер актуальне питання для людей, які працюють на землі і мають відповідні результати.

Миколо Тарасовичу, дайте відповідь на просте запитання: яким чином ми захищатимемо права тих фермерів, які сьогодні вже працюють на землі? Якщо ви не підтримуєте цих поправок, то до цього законопроекту, що ви пропонуєте комітетом, зокрема, внесіть цю норму.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т., голова Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Пані Вікторіє, згідно з чинним законодавством переважне право може бути в договорах оренди, які підписуються вже тривалий час в Україні. Думаю, у 99 відсотків договорів переважне право встановлено, і це відповідає чинному законодавству. Подібна норма підтверджена в законопроекті № 2178-10 в комітетській редакції. Крім того, у законопроекті № 2194, який ми прийняли в першому читанні, є цілий розділ, який розвиває і встановлює процедури, у тому числі, що робити нотаріату, щоб проконтролювати дотримання переважного права, термін на відповідь орендаря і таке інше. Ця поправка в такій редакції відхилена.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1943. Прошу визначатися та голосувати.

 $\ll 3a \gg -107$.

Рішення не прийнято.

Поправка 1944. Також Сюмар. Вікторіє Петрівно, будь ласка.

СЮМАР В.П. Ця поправка так само (ми про це говорили) встановлює формулу визначення ціни землі. Це також дуже актуальне питання, оскільки людина буде почуватися захищеною, якщо така ціна буде встановлена на рівні

закону. Вона буде переконана, що її не змушуватимуть за незрозумілі гроші продавати свої земельні ділянки. Тому що такий страх сьогодні в людей і в селах ϵ .

Ви сказали, що будете пропонувати якусь свою формулу. Ми запропонували тут свою формулу.

У цій нашій поправці ще ϵ норма, яка стосується заборони зміни цільового призначення. Тому що ми розуміємо, що зараз сільськогосподарські землі в певних регіонах просто підуть під забудову, і ми втратимо дуже велику кількість родючих земель.

Тому в мене зараз знову запитання до голови комітету. Яким чином буде визначатися мінімальна ціна і формула визначення ціни? Що стосується цільового призначення: чому ми відмовляємося від такого мораторію хоча б на декілька років? Тому що він у принципі логічний.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т. Пані Вікторіє, як ви зазначили, ми, справді, дискутували питання цієї формули. Комітет ухвалив іншу редакцію, це зазначено в «Перехідних положеннях», що ціна не може бути меншою від НГО. На погляд комітету і на мій особистий, це має регулюватися ринком.

Більше того, з мого досвіду і з практики в судах, зі звернень до комітету мені важко пригадати, за винятком одиночних випадків, примушування до продажу ділянки. Це рішення приймає лише власник. А коли ми говоримо про кримінальні злочини, якщо прийти, пробачте, з автоматом, то жодна формула не спасе ні в цій країні, ні у Швейцарії і таке інше.

Щодо зміни цільового призначення. Дійсно, не підтримана норма щодо заборони зміни цільового призначення, тому що це один з двох моментів мораторію. Перший — на відчуження, другий — на зміну цільового призначення. Неодноразові зустрічі з місцевими громадами підтвердили, що вони хочуть мати право зміни цільового призначення.

Дякую. Поправку відхилено.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1944. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 101.

Рішення не прийнято.

Поправка 1945. Ніколаєнко.

НІКОЛАЄНКО А.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загально-державний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую. Фракція «Батьківщина». Хочу нагадати фракції більшості, що в нас українська земля не є предметом спекуляції, і в результаті прийняття такого закону точно не має ним стати. Тому що ринок землі

і земля взагалі має виконувати, крім економічної, ще й велику соціальну функцію, і не можна плутати земельне питання з квартирним питанням.

Тому моя поправка стосується того, щоб запровадити надійні механізми запобігання спекулятивним операціям із земельними ділянками. Саме це пряма заборона на купівлю земельних ділянок сільськогосподарського призначення з метою перепродажу, а також того, яка має бути відповідальність за порушення цієї норми. Це доповнення новою нормою відповідної частини законопроекту.

Тому я відповідно до міжнародної практики пропоную спрямовувати відповідний збір також і до Пенсійного фонду. Я прошу підтримати. Це позиція, яка, справді, захищатиме громадян України, які проживають на тій території і хочуть там працювати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1945 Ніколаєнка. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 92.

Рішення не прийнято.

Поправка 1947. Папієв. Наполягає.

ПАПІЄВ М.М., секретар Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Шановний пане Голово! Шановні народні депутати України! Насамперед я звертаюся до громадян України, тому що той спосіб, у який розглядається цей законопроект, абсолютно не відповідає Регламенту Верховної Ради України. Тобто в Регламенті передбачено постатейне обговорення і постатейне голосування, ви знову-таки йдете по поправках.

Але найголовніше, ми ніяк не можемо примусити вас виконати норму Конституції України. Не може власність українського народу бути продана без згоди власника — українського народу. А згоду власника можна отримати лише на всеукраїнському референдумі.

Наполягаю на тому, щоб ми все-таки повернулися до голосування і встановили три параметри. Перше — продаж землі після рішення всеукраїнського референдуму, коли громадяни України дадуть на це згоду. Друге — не можна більше 500 гектарів давати в одні руки. Третє — треба захистити людей соціально, лікарів...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1947. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 78.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1948. Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановний пане Голово, я наполягаю і буду про це постійно говорити, тому що стержень Конституції України — це стаття 13, у якій чітко сказано, що це власність українського народу. Зрозуміло, що її чітко треба виконати. Шановні колеги, повірте мені, що вже було багато влад, які думали, що вони навічно. Ще колись Конституційний Суд спитає у вас, які ви мали повноваження для того, щоб порушувати Конституцію України. Кожен з народних депутатів України складав присягу на вірність українському народу і брав зобов'язання дотримуватися Конституції та законів України.

Сказати, що ви не були обізнані в тому, що в цьому законопроекті ϵ порушення Конституції, ви не зможете, бо я покажу стенограму, у якій закликав вас виконати Конституцію України.

Шановні народні депутати, не порушуйте присяги. Прийде ще час, коли за це спитають. Я прошу поставити на голосування...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1948. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 80$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1949. Савчук.

САВЧУК О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 83, Івано-Франківська область, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Всеукраїнське об'єднання «Свобода», місто Івано-Франківськ. Моя поправка стосується того, що насамперед земельні паї сільськогосподарського призначення надаються громадянам України, а також успадковуються як спадок і не продаються. Тобто державні сільськогосподарські паї можуть лише передаватися у спадок або громадяни мають право продати їх державі.

Тому в мене запитання до голови аграрного комітету, і потім прошу поставити цю поправку на голосування. Чи все-таки ви вважаєте, що українська земля в першу чергу повинна належати її громадянам, населенню і жодним чином не повинна бути продана? Прошу вашої відповіді.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1949. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 88$.

Рішення не прийнято.

Поправка 1950. Савчук.

САВЧУК О.В. Всеукраїнське об'єднання «Свобода». Я все-таки прошу щодо поправки 1949 мені дати відповідь.

А моя наступна поправка 1950 чітко стосується того, що землі сільськогосподарського призначення – земельні паї можуть надаватися в довгострокове

володіння громадянам України. Оскільки ми добре знаємо, яка зараз ситуація з тим, що не всі громадяни можуть на рівних правах купити українську землю через важке матеріальне становище, то просимо відповідно до цієї поправки, щоб землі передавалися виключно в оренду громадянам України.

Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1950. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 87.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1951.

САВЧУК О.В. Я прошу всіх ще раз акцентувати увагу на те, про що тут уже багато говорилося депутатами, і на те, що говорить уся країна.

Ця поправка стосується того, що на земельні паї сільськогосподарського призначення мають право лише громадяни України. Вони в будь-якому разі не повинні передатися громадянам інших держав, тобто іноземцям. Усе-таки не розвіяні міфи про те, що через те, що земельні банки надаватимуть кредити на придбання землі, вони в остаточному випадку не стануть її власниками. Тобто ця поправка, дійсно, убезпечить українську землю від того, що її не зможуть купити іноземці.

Прошу поставити на голосування та підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1951. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 89.

Рішення не прийнято.

Поправка 1952. Савчук.

САВЧУК О.В. Всеукраїнське об'єднання «Свобода». У цій поправці ми пропонуємо механізм того, як можна зараз вийти із ситуації щодо ринку землі.

Насамперед ми пропонуємо створити державний земельний банк, де всі люди, у яких, дійсно, зараз скрутне становище і які не мають можливості обробляти землю, могли свої земельні паї продати виключно державі в особі державного земельного банку. Створення цього банку покаже нам реальну ситуацію з тим, чи, справді, громадяни України хочуть продавати свої землі, бо останні соціологічні дослідження свідчать, що громадяни України не те, що не хочуть продавати свою землю, вони бояться цього ринку землі, як великої чуми.

Тому давайте проголосуємо за цю поправку і не допустимо того, щоб в Україні люди фактично протестували проти таких дій, які ми хочемо прийняти таким законом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1952. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 90.$

Рішення не прийнято.

Поправка 1954. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний Дмитре Олександровичу. У продовження тих поправок, які вже сьогодні лунали, хочу звернути увагу на питання щодо низької купівельної спроможності й неможливості громадян купувати земельні ділянки. Я вже казав, що в нас 60 відсотків громадян України мали у 2019 році доходи менше 5 тисяч гривень, а 85,7 відсотка громадян мали доходи менше 7 тисяч гривень.

Якщо ми говоримо про цільову підтримку інших категорій, а це в нас 11, 3 мільйона пенсіонерів, то з них 88,4 відсотка пенсіонерів отримували пенсії до 5 тисяч гривень. Уявіть собі, 200 доларів — 88,4 відсотка громадян. Хто зможе купувати земельні паї за кілька тисяч доларів з такими низькими доходами?

Тому я наполягаю на тому, що питання купівельної спроможності і платоспроможності населення має враховуватися під час купівлі-продажу земель. А розглядаючи наступну поправку, поговоримо про питання банківської системи. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1954. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 74$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1955. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний пане Голово. Тепер щодо іпотеки землі, можливості кредитування фізичних і юридичних осіб з метою отримання довгих та дешевих грошей. Звертаю увагу на те, що облікова ставка в Україні на сьогодні хоч і знижена, але все одно становить 11 відсотків. Для прикладу, у Російській Федерації облікова ставка Центробанку Росії — 6 відсотків, Білорусі — 8,75 відсотка, Молдові — 8,05 відсотка за кредитами. Відповідні кредитні ставки діють і в системі кредитування, у тому числі і споживчого кредитування.

Якщо ми говоримо про наших європейських колег, то Європейський центральний банк ставку за кредитами ставить 0-0,25 відсотка. Очевидно, що в таких умовах українці не зможуть купувати землю, навіть брати кредити під неї. І механізм так званої іпотеки землі не буде працювати.

Дякую. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1955. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 79$.

Рішення не прийнято.

Поправка 1957. Лукашев. Увімкніть, будь ласка, мікрофон Лукашева.

ЛУКАШЕВ О.А., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 113, Луганська область, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Дякую, пане Голово. Шановні колеги! Шановні українці! На Луганщині знову гинуть військовослужбовці, продовжується жахлива війна. У той час, коли наші патріоти захищають Україну, рідну землю, уряд охлократів і профільний комітет намагаються продати у злочинний спосіб на порушення Конституції і Регламенту Верховної Ради України українську землю.

У цей час не реалізується право на отримання земельних паїв і 2 гектарів на ведення особистого селянського господарства.

Пане Сольський, відповідайте, будь ласка, на сотні звернень українців, коли буде реалізовано право...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1957. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 73$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наступна поправка 1958. Народний депутат Мороз.

МОРОЗ В.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 59, Донецька область, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Дякую, шановний головуючий, за представлене мені слово. Прошу підтримати мою поправку. Я ще раз хочу наголосити на тому, що зараз в Україні порушується дуже небезпечне питання про ринок землі. Сьогодні на нашій території знову загострилася воєнна ситуація, плюс люди, які побачили самоспалення чоловіка біля Офісу Президента, телефонують і кажуть, що потрібно все-таки провести референдум, а після цього переходити до продажу та ринку землі.

Дякую за представлене мені слово і прошу підтримати мою поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування поправка 1958 народного депутата Мороза. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 73.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1959. Народний депутат Мороз.

MOPO3 В.В. Поправка 1959. Частину першу статті 140 доповнити пунктом «є» такого змісту: «є) набуття земельної ділянки сільськогосподарського призначення на порушення вимог частини другої статті 130 Земельного кодексу». Хочу сказати про те, що «Опозиційна платформа — За життя» проти продажу землі. Прошу проголосувати за мою поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставиться на голосування поправка 1959 народного депутата Мороза. Комітет пропонує відхилити. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 80$.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1960. Народний депутат Мороз.

MOPO3 В.В. Поправка 1960. Пункт «е» частини першої статті 140 викласти в такій редакції: «е) невідчуження земельної ділянки іноземцями, особами без громадянства, іноземними юридичними особами, юридичними особами з іноземними інвестиціями, юридичними особами, утвореними за законодавством України, засновником в якому ϵ іноземці чи іноземні юридичні особи, та іноземними державами у встановлений строк у випадках, визначених цим Кодексом».

Дякую, прошу підтримати.

Веде засідання Голова Верховної Ради України РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1960. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 74$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1961.

MOPO3 В.В. Дякую, шановний головуючий. У поправці 1961 пропонується доповнити статтею 134¹ такого змісту: «Стаття 134¹. Припинення прав на земельні ділянки сільськогосподарського призначення осіб, яким відповідно до законодавства вони не можуть належати на праві власності.

- 1. Особи, які набули у власність земельні ділянки сільськогосподарського призначення, однак згідно з вимогами цього Кодексу не можуть мати такі земельні ділянки у власності, зобов'язані відчужити такі земельні ділянки протягом одного року з дати набуття права власності. При цьому такі особи зобов'язані виставити набуті у власність земельні ділянки сільськогосподарського призначення на торги (зареєструвати як лоти для проведення електронних земельних торгів) протягом двох місяців з дати набуття права власності.
- 2. Встановлений частиною першою цієї статті однорічний строк не підлягає продовженню.
  - 3. У випадку, якщо особи, зазначені в частині першій цієї статті...».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наполягаєте на голосуванні?

Ставлю на голосування поправку 1961. Прошу визначатися та голосувати. $\ll 3a \gg -75$.

Рішення не прийнято.

Поправка 1962. Волошин. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ВОЛОШИН О.А., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України з Європейським Союзом (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Дякую, шановний Дмитре Олександровичу. Я прошу поставити мою поправку 1962 на голосування. Суть її, як і більшість поправок, що подані фракцією «Опозиційна платформа — За життя», зводиться до необхідності відкриття ринку землі виключно за підсумками всеукраїнського референдуму. Ви бачите, ми наполегливо намагаємося достукатися в цьому сенсі до наших колег.

Пам'ятаєте, Дмитре Олександровичу, як ви полюбляли не раз жартувати, що зараз ми подивимося, хто в цьому залі хоче працювати, а хто ні. Так ось, ε , звичайно, важливі законопроекти, які були прийняті за цей час у турборежимі. Але якщо ми згадаємо дуже незбалансовану податкову реформу, яка піддавалася потужній критиці зовнішніх партнерів, судову реформу, дуже незбалансовану реформу прокуратури, зараз це ринок землі, скасування переліку підприємств, що заборонені до приватизації, це називається не праця, а шкідництво. Інколи краще нічого не робити, ніж займатися шкідництвом.

Тому я зараз прошу поставити цю поправку на голосування. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1962. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 74$.

Рішення не прийнято.

Поправка 1963.

ВОЛОШИН О.А. Шановний Дмитре Олександровичу, я прошу замінити наступних дванадцять моїх поправок на трихвилинний виступ.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Домовилися. Увімкніть, будь ласка, мікрофон для виступу Олегу Анатолійовичу, 3 хвилини.

ВОЛОШИН О.А. Дякую. Шановні колеги, на багатьох ефірах у нас в тому числі з представниками монобільшості були дискусії, чи згадувався ринок землі в передвиборній програмі Володимира Олександровича Зеленського. Звичайно, так, у передвиборній програмі пана Зеленського була фраза про створення ефективного ринку землі. Але перший пункт, який стояв у передвиборній програмі, яка, справді, істотно відрізняла кандидата Зеленського від багатьох інших, полягав у народовладді напряму через впровадження ефективного механізму референдумів. Тому в принципі я так думаю, що будь-який виборець, який свідомо робив свій вибір, виходив з того, що всі наступні пункти програми включно зі створенням ефективного ринку землі будуть застосовуватися виключно після виконання першого і основного пункту, тобто запровадження механізмів референдуму. Оскільки це не відбулося, то думаю, що абсолютно зрозуміло, що і запуск ринку землі, особливо такого, що, за всіма соціологічними опитуваннями, не має підтримки більшості наших громадян, не повинен відбуватися без проведення опитування українців.

Тому ми саме на цьому й наполягаємо. Ми просто хочемо так само, як і в питаннях миру, так само, як і в питаннях покарання корупціонерів з попередньої влади, так само, як і в питаннях зниження тарифів і всього іншого (ми як опозиція, нічого іншого не вимагаємо від пана Президента і його команди), виконання власних передвиборних обіцянок.

Відтак я дуже сподіваюся, що, нарешті, ми все-таки дійдемо до кінця розгляду всіх поправок. Тому що, звичайно, кожен має дограти свою роль у цьому трагіфарсі, але совість, думаю, багатьом вже підказує, що те, що зараз відбувається, є неправильним. Ми в цьому сенсі вітаємо ініціативу шановного пана першого віце-спікера щодо швидкого внесення до Верховної Ради законопроекту про всеукраїнський референдум. Але логіка законодавця вимагала, щоб ми робили це у зворотному порядку. Спочатку створити законодавство про референдум, провести референдум, а після того вже запроваджувати такі чутливі і важливі речі, як ринок землі.

Знаєте, ситуація, яка склалася навколо уряду, і ситуація, яка склалася навколо правоохоронних органів, свідчить, що, на жаль, чинна влада дуже полюбляє наступати на ті самі граблі. Нам шкода, тому що я і, переконаний, переважна більшість наших виборців у другому турі президентських виборів підтримали саме Президента Зеленського. Тому ми в принципі розглядаємо його помилки, прорахунки, недопрацювання як, скажімо, частину наслідків того, що вважали найкращим вибором для нашої країни. Ми вважали, що відкриваємо нову сторінку в житті України, а в результаті відкрили нову купу проблем, яку доведеться розгрібати нам усім разом.

Відтак я дуже сподіваюся, що в нас ще залишається близько 2 тисяч поправок і достатньо часу для того, щоб правляча команда поміркувала і зрештою, усе-таки зупинила цей ганебний розгляд законопроекту...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправка 1975. Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Дякую. Шановний головуючий, шановні колеги! Для нас принципове питання, як і для народу України, вирішення самої можливості і долі ринку землі, самого права продавати землю в умовах зубожіння наших громадян, коли ціна на землю на мізерному рівні, щоб усе-таки це вирішив народ України на всеукраїнському референдумі. Це для нашої політичної сили «Опозиційна платформа — За життя» є принциповим питанням.

Ви бачите, що ми вносимо поправки в різні статті, у різні абзаци. Але головна наша вимога — це проведення всеукраїнського референдуму, який встановив би, хочуть люди сьогодні продавати землю чи ні. А ви бачите, останні соцопитування вам рішуче кажуть: ні, українці не готові до...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наполягаєте на голосуванні? Ставлю на голосування поправку 1975. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 73.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1976. Нестор Іванович.

ШУФРИЧ Н.І. У мене звернення до голови комітету. Думаю, що до 12 години будуть розглядатися мої поправки, тому я пропоную вам присісти на ваше робоче місце. Будь ласка.

Щодо суті поправки. Поправка встановлює принцип реалізації права власності, інші інструменти щодо можливості зміни права власності, крім купівліпродажу. Але те, що діє за чинним кодексом, безумовно, має залишитися, а всі інші новації можуть бути реалізовані виключно після проведення всеукраїнського референдуму. Це принципова позиція нашої політичної сили. Ми сьогодні разом з народом. Ви знаєте, ми не взяли на себе нахабства називатися слугами народу і...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю поправку 1976 на голосування. Прошу визначатися та голосувати. «3a» – 75.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1977. Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Шановний головуючий, наступні чотири поправки ідентичні. Вони стосуються статті 131 Земельного кодексу і регулюють різні аспекти права реалізації майнових прав на паї, у тому числі й питання, що стосуються унеможливлення отримання права власності на землю нерезидентами України.

Я не думаю, що сьогодні ви можете сказати «ні» тим, хто замовляє ринок землі в Україні. На жаль, ці люди далеко, їх у тому числі в народі вже називають «соросятами». Саме на вимогу «соросят» зараз ви штовхаєте, «впихуєте невпихуєме», як говорив, світла йому пам'ять, покійний Іван Степанович Плющ. Але істина вийде. Народ України вам уже говорить під час останніх соцопитувань «ні» продажу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наполягаєте? Увімкніть мікрофон Шуфрича ще раз.

ШУФРИЧ Н.І. Я прошу дати мені ще 1 хвилину. А потім чотири поправки поспіль попрошу проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Просто проголосуємо. Добре. Ще 1 хвилину дайте, будь ласка, Нестору Івановичу.

ШУФРИЧ Н.І. Безумовно, ми приймали Земельний кодекс у надскладних умовах. Те, що ви зараз робите, це просто для вас якийсь курорт. Тому що в той час, коли ми боролися за право наших громадян реалізовувати свої майнові права на землю, ця зала була рознесена вщент. Ми не мали можливості проголосувати на робочих місцях, але розуміли, надаючи право нашим громадянам на реалізацію їх майнових прав на землю, що маємо їх захистити від спекуляцій.

В умовах, коли в нас найнижча пенсія, коли майже 80 відсотків наших пенсіонерів отримують на рік у середньому 20 тисяч гривень, я вважаю, що в таких умовах...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Несторе Івановичу, можемо ставити на голосування? Скільки поправок – чотири?

Ставлю на голосування поправку 1977. Прошу визначатися та голосувати. «За» — 75.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1978. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 74$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1979. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 73.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1980. Можемо голосувати? Ставлю на голосування. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 74.

Рішення не прийнято.

Поправка 1981.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуючий. Я зачитаю, в якій редакції ми пропонуємо внести зміну до статті 131: «Стаття 131. Набуття права власності на земельні ділянки на підставі інших цивільно-правових угод.

1. Резиденти України можуть набувати у приватну власність, а територіальні громади та держава у власність земельні ділянки на підставі міни, ренти, дарування, успадкування та інших цивільно-правових угод. Нерезиденти України не мають право набувати у власність земельні ділянки...». Усі ці питання (я ще раз наголошую на нашій найпринциповішій позиції) не можуть бути реалізовані до проведення всеукраїнського референдуму. Саме право продати землю в умовах, коли сьогодні люди не в змозі реально оцінити вартість свого майна, є безвідповідальним...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Несторе Івановичу.

Можемо голосувати, так? Може, також декілька поправок?

Поправка 1981. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 78.

Рішення не прийнято.

Поправка 1982. Можемо голосувати? Ставлю на голосування... Ні?

Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуючий. Ще раз звертаю увагу на те, що не можна нехтувати волевиявленням наших громадян. Якщо у вас оголошений принцип народовладдя, то питання ринку землі може бути вирішено виключно після проведення всеукраїнського референдуму.

Дякую за увагу. Прошу проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю її на голосування. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 75.

Рішення не прийнято.

Несторе Івановичу, наступні також голосуємо?

Ставлю на голосування поправку 1983. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 74$.

Рішення не прийнято.

Поправка 1984. Прошу визначатися та голосувати.

А, слово? Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуючий. Не можу не звернути вашу особисту увагу, своїх колег, Верховної Ради України і нагадати вам ваші принципи. Ви говорили, що першим, з чого ви почнете — це надання можливості народу України прямого народовладдя. А це можливо виключно через прийняття сучасного закону про референдум.

Мені прикро сьогодні констатувати, що законопроєкти про референдум, які були запропоновані опозиційними партіями, зняті з порядку денного нахабним голосуванням, яке було як ніж у наше серце, тому що ми не думали, що дискусія навколо питання референдуму буде відкинута монобільшістю, яка проголосувала на початку сесії відповідний проєкт постанови, що вже, на жаль, став чинним. Але хочу нагадати, що в нас ϵ закон про референдум, що ді ϵ , скажемо так, з 1991 року...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Несторе Івановичу, якщо дозволите, я вставлю ремарку на ваше звертання. Ви, мабуть, чули на Погоджувальній раді про те, що говорив Руслан Олексійович Стефанчук, що законопроект фактично готовий, незабаром він з'явиться в залі. Якщо ми повертаємося до минулих традицій, думаю, що в багатьох народних депутатів, які є в цій залі, раніше була можливість подати і навіть прийняти законопроект про референдум. Тому давайте не згадувати минуле, а краще дивитися в майбутнє.

Дякую. Переходимо до голосування. Поправка 1984. Прошу визначатися та голосувати.

((3a)) - 79.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1975. Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дмитре Олександровичу, скажу відверто, я вже трохи замучився голосувати закони про референдум, як і закони про слідчі комісії. Ну, врешті-решт, слідчі комісії ми врегулювали. Я радий ініціативі пана Стефанчука, можливо, колись ми розглянемо законопроект про референдум. Я, дійсно, про це чув, але в цій Верховній Раді я багато чого чув. Проте чому ви позбавляєте нас ініціювати наші законопроекти, чому вони вилучені з порядку денного, мені, чесно кажучи, незрозуміло.

Тому ми вважаємо, що на сьогодні розгляд законопроекту про землю прямо пов'язаний із законопроектом про референдум, тому що, декларуючи принцип народовладдя, на жаль, я змушений констатувати, що вами поки що станом на цю хвилину нічого не зроблено заради того, щоб такий закон був прийнятий.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Несторе Івановичу, я вдячний, що ви так підтримуєте ініціативи монобільшості і щодо Закону «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», які були прийняті саме в цьому скликанні парламенту. Дякую.

Переходимо до голосування. Поправка 1985. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 80$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1986. Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. У поправці 1986 пропонується: «Доповнити статтю 131 Земельного кодексу України такими положеннями: «Забороняється внесення права на земельну частку (пай) до статутних капіталів господарських товариств до проведення та встановлення результатів Всеукраїнського референдуму стосовно купівлі-продажу земель сільськогосподарського призначення».

А зараз стосовно того, що робиться, а що планується. Шановні колеги, ми всі пам'ятаємо 17 січня, коли Прем'єр-міністр у цій залі сказав, що він написав заяву про своє звільнення на ім'я Голови Верховної Ради України і віддав її Президенту, а вчора в нього, мабуть, сталася амнезія, тому що сказав, що станом на вчорашній ранок він жодної заяви не писав про свою відставку. Тобто він нам 17 січня збрехав. Вважаю, що в такій ситуації...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Несторе Івановичу, як на мене, це не та поправка, про яку ви щойно казали.

Поправку 1986 ставлю на голосування. Прошу визначатися та голосувати. «За» — 80.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Крайня поправка Нестора Івановича Шуфрича 1987.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, Дмитре Олександровичу. Я ще раз хочу висловити нашу принципову позицію до законопроєкту, який ініційований і розглядається сьогодні в залі саме владою України. Я зараз не буду відрізняти монобільшість від Кабінету Міністрів, від Президента України — все це є владою. Ми вважаємо, що це занадто принципове питання не може бути розглянуте без проведення всеукраїнського референдуму. Саме принцип прямого народовладдя ви декларували, мабуть, згадуючи Конституцію, яка визначила, що носієм влади України є народ України.

Тому вимагаємо від вас поставитися в цьому питанні з максимальною повагою до народу України і прийняти цей законопроект після референдуму.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 1987. Прошу визначатися та голосувати. «За» — 83.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 1988. Бурміч.

БУРМІЧ А.П., член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя». Шановний Голово, у мене поправки від 1988 до 2000. Я прошу надати мені 5 хвилин і поставити на голосування поправку 2000, якщо не заперечуєте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще раз, вибачте, будь ласка.

БУРМІЧ А.П. У мене поправки від 1988 до 2000 – 13 поправок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відводимо 5 хвилин.

БУРМІЧ А.П. 5 хвилин, і поправку 2000 прошу поставити на голосування. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Додайте час, будь ласка, – 5 хвилин.

БУРМІЧ А.П. Шановні колеги, я не розумію, чому в нинішніх умовах, коли в нас внутрішня і зовнішня кризи, економічна криза, багато непорозумінь, нас зіштовхують за вірою, мовою, за місцем проживання, за своїми поглядами і героями? Чому в таких умовах розбрату ми абсолютно не звертаємо уваги на думку наших людей? А думка проста: понад 75 відсотків людей хочуть визначитися, самі сказати, хочуть вони цього ринку чи якого ринку вони хочуть. Чому ми ігноруємо так цих людей? Невже ми думаємо, що вони зовсім перетворилися на худобу і не мають своєї думки. Це ж наш народ, не просто народ, а трудолюбивий, розумний, талановитий народ. Цей народ народив Хмельницького, Сікорського, Корольова, геніального конструктора Антонова, Янгеля ядерника, батька та сина Патонів, лікарів Шалімова, Амосова, Олександра Довженка, Леоніда Бикова, Богдана Ступку, великого вчителя і педагога Василя Сухомлинського. Цей список я міг би перелічувати до вечора.

Наш народ потребує поваги до себе. Наш народ повинен сказати своє слово про те, якого ринку він хоче, чи хоче його взагалі. Ми, я вважаю, повинні його поважати. Ви, Дмитре Олександровичу, завжди говорили, що хочете консолідувати суспільство і людей, вносити законопроекти, які об'єднують, а не роз'єднують.

Закон про референдум, а саме поправка до законопроекту про ринок землі, могла б об'єднати людей, вона повернула б довіру до влади в людей. Якби люди сказали, який і коли вони хочуть цей ринок, будь ласка, ніхто ж не заперечує, але ігнорувати цим народом не можна. Тому що, боюся, коли ми пройдемо 4 тисячі поправок і не приймемо поправки про всеукраїнський референдум щодо ринку землі, то ці люди, аграрії, наш народ можуть провести без нас і без закону референдум тут, під стінами Верховної Ради.

Тому я звертаюся до вас. Будь ласка, так, як ви завжди кажете «голосуємо і підтримуємо», так просто сказати два слова — і всі питання будуть зняті.

Дякую дуже і прошу поставити поправку про референдум щодо ринку землі на голосування. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Обов'язково ставимо на голосування поправку 2000. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 80$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2001. Пономарьов.

ПОНОМАРЬОВ О.С., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 78, Запорізька область, політична партія «Опозиційна платформа — За життя» послідовно виступає проти відкриття ринку української землі без проведення всеукраїнського референдуму. Я і мої колеги багато про це говоримо, але нас інші депутати не чують. Якщо ми вимушені вже розглядати цей законопроект, то пропонуємо внести до нього таку зміну: «Статтю 131 Земельного кодексу України доповнити новою частиною третьою такого змісту: «З. Відповідальність за відповідність та наслідки зазначених угод встановлюється відповідними нормами чинного законодавства».

Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Обов'язково. Поправку 2001 ставлю на голосування. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 76.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Олександре Сергійовичу, у вас чотири поправки. Може, ми якось об'єднаємо, щоб встигнути до перерви? Дві хвилини і голосуємо, так?

Добре. Увімкніть, будь ласка, мікрофон, 2 хвилини.

ПОНОМАРЬОВ О.С. Ідемо по кожній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте краще дві. Увімкніть, будь ласка, Олександру Сергійовичу 2 хвилини.

ПОНОМАРЬОВ О.С. Шановні колеги, ще раз кажу про те, що ми не маємо права приймати таке рішення, не порадившись із безпосередньо власником української землі — народом України. Кожне опитування, яке проходить у державі, демонструє, що більшість українців такої саме думки і хочуть висловити своє ставлення до цього питання через референдум.

Тому пропоную після частини другої статті 131 Земельного кодексу України доповнити новим абзацом такого змісту: «Вимоги, встановлені в даній статті, виконуються з урахуванням проведення Всеукраїнського референдуму стосовно купівлі-продажу земель сільськогосподарського призначення».

Тепер можна ставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставимо на голосування. Прошу визначатися та голосувати поправку 2002.

(3a) - 77.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Шановні колеги, оголошується перерва до 12 години 30 хвилин. Будь ласка, не запізнюйтеся.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2003. Пономарьов. Не наполягає.

Поправка 2004. Пономарьов. Не наполягає.

Поправка 2005. Пономарьов. Не наполягає.

Поправка 2006. Скорик. Наполягає. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

СКОРИК М.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя». У статті 131 Земельного кодексу України частину першу викласти в такій редакції: «1. Громадяни та юридичні особи, установчими документами яких передбачено ведення сільськогосподарського виробництва, а також територіальні громади мають право набувати у власність земельні ділянки на підставі міни, ренти, дарування, успадкування та інших цивільно-правових угод». Доповнити статтю 130 Земельного кодексу абзацом в такій редакції: «Забороняється купівля-продаж або іншим способом відчуження земельних ділянок і зміна цільового призначення (використання) земельних ділянок, які перебувають у власності громадян та юридичних осіб для ведення товарного сільськогосподарського виробництва до проведення та встановлення результатів Всеукраїнського референдуму щодо купівлі-продажу земель сільськогосподарського призначення».

Прошу поставити поправку на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2006. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 44$.

Рішення не прийнято.

Поправка 2007. Скорик.

СКОРИК М.Л. «Опозиційна платформа — За життя». Шановні колеги з більшості, я хочу звернутися до вас. Нас дуже часто запитували, навіщо ми подали стільки поправок? Ми відповідали дуже чітко: для того щоб цей документ став, з одного боку, якіснішим, а з іншого боку, щоб був час у таких конструктивних депутатів з більшості зрозуміти, що це абсолютно хибний і шкідливий для країни і її громадян шлях.

Думаю, останні соціологічні опитування це чітко продемонстрували. Як на мене, зараз дуже зручний момент, коли ви можете позбутися негативного Прем'єр-міністра і негативного Кабінету Міністрів у середу і відмовитися від цього шкідливого законопроекту, і сказати, що лише цей поганий Прем'єр-міністр навчав вас поганому — приймати цей законопроект. А насправді ви, справді, «Слуги народу» і не хочете приймати такого ганебного для країни законопроекту. Прошу подумати та продемонструвати це голосуванням за поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу визначатися та голосувати. Поправка 2007.

(3a) - 55.

Рішення не прийнято.

Поправка 2008. Скорик.

СКОРИК М.Л. Шановний пане Сольський, це не перша поправка, яку я доповідаю. Мені дуже прикро, що стосовно жодного питання, яке я ставив вам у попередніх блоках, і щодо фейкового зростання валового внутрішнього продукту, і щодо відсутності кредитного ринку, зруйнованої банківської системи, і щодо вашого небажання звертатися (це головне питання) до громадян через референдум, у нас не було не те, що фахової дискусії, а жодної дискусії.

Мені все-таки хочеться (і я на це дуже сподіваюся), що ви звернетеся до традиційних українських цінностей і в жодному разі не будете голосувати за цей законопроект. А поправку прошу підтримати та проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2008. Прошу визначатися та голосувати.

((3a)) - 65.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Народний депутате Чорний, наполягаєте на поправках?

ЧОРНИЙ В.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Так, наполягаю на поправках. Шановний пане Голово, у мене вісім поправок. Пропоную надати мені 3 хвилини для виступу і проголосувати ці вісім поправок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Домовилися. Увімкніть, будь ласка, 3 хвилини.

ЧОРНИЙ В.І. Шановні колеги! Шановний український народе! Я хочу ще раз зафіксувати позицію нашої фракції політичної партії «Опозиційна платформа — За життя» з приводу цього законопроекту, який зараз ми розглядаємо в залі. Говорити, що ми його розглядаємо, це, напевно, неправильно. Тому що ніхто навіть не слухає поправок і голосування відбувається, мені навіть незрозуміло як. Люди ходять по залу і ніхто не прислухається до навіть нормальних поправок, які пропонуються для того, щоб їх прийняти.

Як громадянина України мене турбує одне запитання, на яке я досі не можу знайти відповідь. Може, шановний пан Дмитро Олександрович мені допоможе відповісти на це запитання.

Дмитре Олександровичу, ось як так може бути, що український народ, і я зараз виступаю від його імені, не отримав ці паї в 1995 році? Я не знаю, що собі відповісти на запитання: чому я людина, яка народилася в селі, людина, у якої батьки народилися в селі, діди і прадіди народилися в селі, не отримав землю? Тому що я закінчував військове училище і поїхав захищати свою державу? Так ось, чому сьогодні відповідно до цього законопроекту, якщо я хочу мати землю (а я вже хочу), я повинен її купувати сам у себе? Чому я повинен купувати сам у себе і платити за це 2 тисячі доларів чи скільки там вона буде коштувати?

Дмитре Олександровичу, як кажуть, як художник художника хочу вас запитати, у вас ϵ земля?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Перше. Землі сільськогосподарського призначення в мене немає.

Друге. Малюю я так собі, тому художник художника тут також не зайде. А якщо ми говоримо про те, щоб купувати сам у себе, я якось втратив логіку запитання. Тому що якщо у вас немає, то купити сам у себе ви також не зможете. Думаю, що компетентніше на це питання зможе відповісти голова комітету, якщо ви не заперечуєте. А щодо землі, сподіваюся, я відповів.

Миколо Тарасовичу, будь ласка.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т. Шановний колего, цим законопроектом передбачається скасування мораторію і обіг тих земель, які вже видані громадянам України у процесі розпаювання в 90-х роках минулого століття. Норми щодо безоплатної приватизації, у тому числі якщо у вас ϵ бажання отримати землю, ним не скасовуються. Вони діють у нас з 2001 року.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Скажіть, будь ласка, на голосуванні яких поправок наполягаєте? Увімкніть, будь ласка, мікрофон. **ЧОРНИЙ В.І.** Оскільки я не завершив виступати 3 хвилини, прошу поставити всі вісім поправок на голосування. Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Ставлю.

Поправка 2009. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 65.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2010. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 66.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2011. Прошу визначатися та голосувати.

((3a)) - 66.

Рішення не прийнято.

Поправка 2012. Чорний. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 65.

Рішення не прийнято.

Поправка 2013. Прошу визначатися та голосувати.

((3a)) - 68.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2014. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 67.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2015. Прошу визначатися та голосувати.

((3a)) - 66.

Рішення не прийнято.

Поправка 2016. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 69.

Рішення не прийнято.

Поправка 2017. Плачкова.

ПЛАЧКОВА Т.М., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Дякую, пане головуючий. Шановні народні депутати, усе-таки хочу звернути вашу увагу на те, що Конституцією України передбачена така форма волевиявлення, як всеукраїнський референдум. Але в зазначеному законопроекті є лише слово «референдум». Мені незрозуміло, що це означає? Може, це місцевий референдум. Я прошу вас, розшифруйте, будь ласка, у який спосіб і на якому референдумі ви збираєтеся ставити питання і які питання щодо цього законопроекту?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 2017. Комітетом вона не підтримана. Прошу визначатися та голосувати.

Як на мене, на ці запитання вже відповідали. Дякую.

(3a) - 70.

Рішення не прийнято.

Поправка 2021.

ПЛАЧКОВА Т.М. Шановні колеги, ще раз хочу звернути вашу увагу на те, що це законопроект не лише про продаж земель, які перебувають у власності українських громадян. Цим проектом передбачено продаж земель державної та комунальної власності. У мене все-таки запитання: якщо вже буде дозволено продавати землю, яка у власності держави, то що будуть отримувати українські громадяни, які сьогодні мають право на своїх 2 гектари землі? Я також прошу надати відповідь саме на це запитання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відповідь комітету.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т. Пані Тетяно, процедури, пов'язані з особливостями відчуження земель державної та комунальної власності, передбачені у законопроекті № 2194. Це не стосується цього законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2021. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 71$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2023.

ПЛАЧКОВА Т.М. Дякую. Ці законопроекти все-таки повинні були б розглядатися разом, щоб ми розуміли взагалі, що мається на увазі під цією, як ви її називаєте, земельною реформою.

Але моя поправка стосується того, що така форма відчуження земельних ділянок, як внесення права на земельну частку (пай) до статутних капіталів господарських товариств, перетворює фактично земельне право вже на корпоративне право. Ви знаєте дуже добре, що корпоративні відносини ще гірші, ніж земельні відносини в Україні. Тому сьогодні не можна дозволити фактично корпоратизувати земельні відносини.

Я прошу поставити цю мою поправку на голосування і підтримати її.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2023. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 73$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2024.

ПЛАЧКОВА Т.М. Дякую. Шановні колеги, безумовно, рішення щодо продажу землі може бути вирішено лише після проведення і встановлення результатів всеукраїнського референдуму, але все-таки будь-який закон, а тим паче такий важливий закон для України, має сприяти тому, щоб у кожній громаді, у кожному районі, у кожній області розвивалася справжня конкуренція. А що ми маємо натомість? Цим законопроектом фактично створюються передумови для створення таких надмірно великих латифундій у межах однієї об'єднаної територіальної громади. Ми можемо створити ситуацію, коли в одній територіальній громаді буде лише один землевласник.

Тому я прошу поставити цю мою поправку на голосування і підтримати її.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю її на голосування і прошу визначатися. Поправка 2024.

(3a) - 71.

Рішення не прийнято.

Поправка 2028.

ПЛАЧКОВА Т.М. Шановні колеги, під час підготовки до другого читання повністю цей законопроект втратив будь-які запобіжники, які були в первісному документі і стосувалися саме концентрації землі в руках однієї особи в межах однієї ОТГ. Зараз ми все-таки, наголошую, створюємо ситуацію, коли майбутні об'єднані територіальні громади матимуть лише одного землевласника. Вдумайтеся в це! Що ми створюємо, коли сьогодні впроваджуємо таким чином децентралізацію, але майбутні ОТГ будуть фактично в руках одного лише землевласника? То до якої децентралізації ми йдемо?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю поправку на голосування. Прошу визначатися та голосувати.

((3a)) - 67.

На жаль, рішення не прийнято.

Поправка 2030. Плачкова.

ПЛАЧКОВА Т.М. Дякую. Я ще раз нагадаю, що найстаріший у Європі орган міжпарламентської співпраці ПАРЄ закликає держав-членів удосконалювати систему представницької демократії саме шляхом встановлення балансу між відповідальністю державної влади та роллю громадян у процесі ухвалення рішень. За відсутності такого балансу буде неможливо запобігти підриву впевненості у представницькій владі.

Тому, шановні, давайте все-таки зупинимося, дослухаємося до рекомендацій і ПАРЄ, і наших громадян України, які вимагають насамперед референдум, а потім уже голосування за цей законопроект, навіть не за цей, а за вдосконалений законопроект про справжній ринок.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправку 2030 ставлю на голосування. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 75.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2032. Кива. Колтунович, будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С. «Опозиційна платформа — За життя». Шановний пане Голово! Шановні народні депутати! Шановні виборці! Наша політична партія, коли йшла на вибори, у своїй програмі записала, цитую: «Збереження землі у власності українських селян. Відкриття ринку сільськогосподарської землі — виключно за результатами загальнонаціонального референдуму».

Ми бачили дані соціологічних досліджень, які підтверджують, що дві третини населення України чи опитаних так чи інакше виступають проти як запровадження ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення, так і готові сказати своє «ні» на всеукраїнському референдумі. На наш погляд, ті подані нами поправки, які на сьогодні відповідають запиту суспільства, мають право на врахування хоча б у «Перехідних положеннях» чи «Прикінцевих положеннях», які визначали б, наприклад, старт проекту закону за підсумками проведення всеукраїнського референдуму. Наша фракція закликає підтримати цю пропозицію, щоб усе-таки включити до «Прикінцевих положень» таку норму.

Дякую і прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 2032 Колтуновича. Прошу визначатися та голосувати.

((3a)) - 77.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2035. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую. Шановний пане Голово! Шановні виборці і шановні народні депутати! Чому я звертаю вашу увагу на референдум і на дані соціологічних досліджень. Хотів би у двох наступних поправках саме й акцентувати увагу на двох із них.

Перше. Це дані соціологічного дослідження Київського міжнародного інституту соціології, які свідчать, що у лютому 2020 року 62 відсотки українських громадян проголосували б «проти» на референдумі щодо обігу земель сільськогосподарського призначення, 15 проголосували б «за», 18 не брали б участі. Хочу сказати, що кількість прихильників референдуму, щоб проголосувати «проти», зросла до 66 відсотків з листопада по лютий. Тоді як кількість прихильників запровадження обігу земель навпаки зменшилася з 22 до 15 відсотків.

Це свідчить про те, що ті процеси, які сьогодні відбуваються в комітеті, у парламенті, ϵ нездоровими. Тому наша пропозиція все-таки врахувати думку громадян України. Прошу проголосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2035. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 77.

Рішення не прийнято.

Поправка 2039.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Прошу передати слово співавтору поправки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кива Ілля Володимирович.

КИВА І.В. Шановний головуючий! Шановні колеги! Я хочу порушити дуже важливе питання. У нашій країні зараз відбуваються бойові дії. Скажіть, хто буде вкладати гроші туди, де немає порядку, закону, де хаос? Це дуже важливе питання. Жителі Донбасу яку землю купуватимуть? Мінні поля купуватимуть і де?

Ще хочу нагадати, як тут, у сесійному залі, 13 листопада минулого року роздавали буклети, у яких було зазначено 15 аргументів за вільний ринок землі. Вони були в кожного на робочому місці. В одному з пунктів того буклета було написано, що західні партнери допомагатимуть та підтримуватимуть лише тоді, коли в Україні буде їхній капітал та їхні активи. Це неприпустимо. Власниками української землі можуть бути лише ті громадяни України, які працюють на землі. Я ще раз вимагаю референдум, який ми повинні провести і дати можливість людям...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 2039. Прошу визначатися та голосувати. «За» – 79.

Рішення не прийнято.

Поправка 2042. Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний пане Голово. Шановні народні депутати, у продовження тези щодо актуалізації питання проведення всеукраїнського референдуму я приведу дані іншого соціологічного дослідження соціологічної групи «Рейтинг» за листопад-грудень минулого року. За цими даними, 19 відсотків опитаних підтримують запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення, тоді як 73 відсотки виступають проти, вісім — не визначилися. 74 відсотки громадян України і опитаних, власне, за даними цієї соціологічної групи, виступають за проведення всеукраїнського референдуму. Це реальні цифри, дані, які засвідчили незалежні соціологічні служби. Думаю, що парламент України має враховувати думку громадян України.

А щодо того, чи потрібно, чи не потрібно проводити, то я хотів би сказати, що в таких країнах, як Нідерланди, Швейцарія, Франція саме і ϵ референдум тим правом народу на відстоювання своєї думки і достойного рівня життя.

Дякую. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2042. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 81.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2044. Кива чи Колтунович? Колтунович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Шановний пане Голово! Шановні народні депутати! Звертаю також увагу на те, що лише 5 відсотків громадян України не бачать жодних ризиків у запровадженні вільного ринку земель в Україні. Тоді як переважна більшість громадян України бачать ряд ризиків, зокрема, що власники паїв можуть бути обмануті під час продажу землі, що земля може бути викуплена іноземцями. Ще є ряд моментів, які можуть впливати з негативної точки зору на продаж землі через недосконале чинне законодавство. І нарешті один з найважливіших моментів є той, коли скасування мораторію на продаж землі дасть можливість скупити землю олігархам.

Я сьогодні аргументував купівельну спроможність громадян України, а точніше відсутність платоспроможності населення, коли пенсії і зарплати становлять 150-200 доларів 70-80 відсотків громадян. Очевидно, що такі люди ніколи в житті не стануть покупцями цих земельних паїв. А це означає, що ті землі, які в нас ϵ , і в тому числі в державній власності, під загрозою.

Дякую і прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2044. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 85.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Королевська Наталія Юріївна. Наполягаєте на своїх поправках?

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загально-державний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Шановні колеги, я наполягаю на всіх поправках...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2045.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Дякую. Шановні колеги, «Опозиційна платформа – За життя», як ви знаєте, виступає категорично проти продажу української землі. Ми виступаємо за проведення всеукраїнського референдуму.

Останніми тижнями ми багато проводили зустрічей, і люди попросили нас зачитати вам ті запитання, які вони, на жаль, не можуть поставити своїм народним депутатам, тому що багато депутатів від більшості не приїжджають у села і не спілкуються з виборцями та не чують тих реальних позицій народу щодо продажу української землі.

Перше запитання. «Що отримає Україна від продажу землі?» — Анатолій Доброгорський запитує з Дніпра. «Чому не проводять референдум з продажу землі?» — запитує Людмила Коваль. Дайте, будь ласка, відповідь, пане Сольський.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставиться на голосування поправка 2045 народної депутатки Королевської.

Відповідь може надаватися лише в межах поправки, а не просто твір на задану тему.

Поправка 2045 ставиться на голосування. Прошу визначитися та голосувати.

(3a) - 76.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2046. Королевська.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Шановні колеги, я продовжую зачитувати запитання від людей. Якщо ви не хочете на них відповідати, то хоча б почуйте людей, почуйте ті питання, які сьогодні турбують людей, коли відбувається оцей профанський розгляд законопроекту про землю.

Лариса Денисенко з Харкова запитує: «Чому Україна не хоче розвивати своє сільське господарство і села?» Ліна Бойко закликає категорично не продавати землю іноземцям та іноземним компаніям, створити державний банк землі, заборонити віддавати землю в заставу.

Наступне запитання. «Коли приймуть закон про референдум?» – запитує Микола Смірнов з Маріуполя.

Шановні, дайте людям відповіді. Це питання не політиків, це питання звичайних людей у нашій країні.

Наполягаю на голосуванні поправки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дозволю відповісти пану Миколі Смірнову про те, що законопроект про всеукраїнський референдум завтра буде розміщений для обговорення на сайті Верховної Ради України. Пан Микола Смірнов може долучитися до його обговорення.

А я ставлю на голосування поправку 2046 народної депутатки Королевської. «За» — 89.

Рішення, на жаль, не прийнято.

Поправка 2047.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Шановні колеги, я продовжую зачитувати запитання людей, які не можуть достукатися до вас. Ви відмовляєтеся проводити референдум.

Тому я ставлю запитання Євгена Табачнікова з Одеси: «Земля і надра належать народу. А продавати їх буде влада. Влада продала вже і газове господарство, і енергетику, і промисловість. А що народ, який був господарем цих цінностей, отримав? Дірку від бублика. Наполягаємо на референдумі».

Наступне питання ставить Світлана Кумова. «Заводи — робітникам. Землю — селянам. У нас усе в руках олігархів: земля, газ, світло, вода — все у приватних руках. А де те, що належить народу? Не продавайте землю».

Прошу надати людям відповідь на їх запитання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставиться на голосування поправка 2047 народної депутатки Королевської. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 86.

Рішення не прийнято, на жаль.

Наступна поправка 2050. Народна депутатка Королевська.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Я продовжую зачитувати запитання, які ставлять люди. Ті запитання, що люди написали для народних депутатів України, які хочуть взяти на себе відповідальність та замість референдуму своїм голосуванням прийняти доленосне рішення країни.

Перше запитання. Олена Озорянська, місто Харків. «У школі ми вивчали повість Ольги Кобилянської «Земля». Тоді за маленький клаптик землі люди ладні були віддати усе. А тепер що для нас ϵ земля?»

Люди наполягають на проведенні всеукраїнського референдуму.

«Влада повинна подати розрахунок ефекту від продажу землі», – на цьому питанні наполягає Анатолій Доброгорський з Дніпра.

Люди турбуються, що ви продасте землю, і все буде так само. Ще два олігархи додатково з'являться у країні, а люди, на жаль, нічого не отримають, тому й наполягають на всеукраїнському референдумі.

Прошу мою поправку поставити на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставиться на голосування поправка 2050 народної депутатки Королевської. Комітет пропонує її відхилити.

Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 80.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 2051. Народна депутатка Королевська.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Шановні колеги, я продовжую зачитувати вам ті запитання, які ставлять люди.

Запитання від Євгена Мірошниченка з міста Дніпра: «Що отримає українець від продажу землі і оплати комунальних платежів? Що залишиться його дітям і онукам?» Таке запитання ставить майже кожен українець.

Тамара Стефаненко з міста Запоріжжя запитує: «Хто дав вам право розпоряджатися національним надбанням країни? Чому 250 осіб вирішують таке життєво важливе питання, ігноруючи думку народу?»

Шановні колеги, ми приєднуємося до тих запитань, які ставлять люди. Ми також наполягаємо на тому, щоб було всебічне обговорення цього питання та був проведений всеукраїнський референдум. Ми наполягаємо на тому, щоб наша поправка була поставлена на голосування.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю її на голосування. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 74$.

Поправку не враховано.

Поправка 2055.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Поправка 2052, шановний пане спікере.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вибачте, поправка 2052.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Я продовжую зачитувати запитання, які надіслали вам люди.

Запитання від Тетяни Смуток: «Я все-таки за референдум щодо землі. Земля повинна бути наділена всім громадянам України. А там уже кожен вирішить, що з нею робити далі».

Шановні колеги, «Опозиційна платформа — За життя» також наполягає на тому, щоб було завершено розпаювання землі. Як ви знаєте, лише 7 мільйонів пайовиків отримали свої паї, усі інші люди в нашій країні не мали можливості скористатися своїм конституційним правом та отримати свою, Богом дану, землю. Тому ми наполягаємо на тому, щоб ви завершили розпаювання та провели всеукраїнський референдум перед тим, як вирішувати подальшу долю України.

Прошу мою поправку поставити на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2052. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 83$.

Рішення не прийнято.

Поправка 2053.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Шановні колеги, я продовжую вам зачитувати ті запитання, які надіслали люди. Питання землі сьогодні турбує кожного українця. Немає людини від Львова до Луганщини, від Донеччини до Харкова, кого б сьогодні не тривожило це питання. Тому ми, «Опозиційна платформа — За життя», наполягаємо, що розглядати питання землі можна лише після проведення всеукраїнського референдуму.

Ольга Сергієнко з міста Харкова ставить вам таке запитання: «Продаж землі суперечить Конституції України, де визначено, що земля і її надра належать народу України. Кожен народ виживає лише завдяки тому, що має свою територію. Саме її люди захищали, не шкодуючи життя. Наші пращури добилися, щоб земля належала їм. Нічого, крім грабунку, скасування цієї норми не дає, лише бачимо ліквідовані й розпиляні на метал заводи, безпідставний грабунок бюджету…»

Прошу поставити цю поправку на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2053. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 78.

Рішення не прийнято.

Поправка 2054. Королевська.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Я хочу продовжити запитанням пані Ольги Сергієнко з міста Харкова. «Продаж землі суперечить Конституції України, де визначено, що земля, її надра належать народу України. Кожен народ виживає лише завдяки тому, що має свою територію, саме її люди захищали, не шкодуючи життя. Наші прашури добилися, щоб земля належала всім, нічого, крім грабунку, скасування цієї норми нам не дає. Тоді, коли ми бачимо ліквідовані і розпиляні на метал заводи, безсовісний грабунок бюджету, фіговий лист заборони продавати землю іноземцям не врятує, бо є підставні особи. Отже, продаж землі означає лише продовження грабунку українського народу взагалі і кожного з нас зокрема. Держава, яка не вміє розпоряджатися своїми усталеними підприємствами, земля їй не потрібна».

Шановні, це пишуть люди, вони розумніші за вас. Будь ласка, не робіть цього...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2054. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 78.

Рішення не прийнято.

Поправка 2055.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Шановні колеги, я продовжую вам зачитувати ті запитання, які сьогодні турбують кожного українця. Це ті запитання, які

ставлять люди до депутатів. На жаль, ми бачимо, що ви ігноруєте ці відповіді. Ви не лише не зустрічаєтеся з виборцями, не лише відмовляєтеся проводити всеукраїнський референдум, а й не хочете просто відповідати на прості запитання громадян України, які, як і «Опозиційна платформа — За життя», також виступають категорично проти продажу української землі.

Ставить вам запитання Вадим Іваницький з міста Харкова: «Чому не проведено референдум? Чи відбудеться він до повторного голосування?»

Шановний пане голово комітету, дайте людям відповідь, чому ви зараз до повторного голосування не організували і не провели референдум? У чому проблема? Прошу голосувати на підтвердження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2055. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 81.

Рішення не прийнято.

Поправка 2056.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Шановні колеги, я продовжую вам ставити запитання людей, і якщо ви не хочете на них відповідати, ви їх хоча б слухайте. Може, кожен з вас повернеться додому, поспілкується зі своєю родиною та буде розуміти, що не маєте ви права приймати це рішення. Депутатство так швидко закінчиться, а ви залишитеся громадянами України. За це вам доведеться відповідати все своє останнє життя.

Люди ставлять дуже прості запитання. Галина Зоріна просить: «Тим українцям, яким не дісталися земельні наділи згідно з Конституцією України, вимагаю виплатити компенсацію грошима».

Люди сьогодні дуже стурбовані тим, чому ви ігноруєте право людей отримати земельний пай? Чому ви за них зараз маєте можливість продати їх землю? Зупиніться, будь ласка. Пішли всі на всеукраїнський референдум.

Прошу на підтвердження поставити цю поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2056. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 77$.

Рішення не прийнято.

Поправка 2057.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Шановні колеги, на жаль, люди так і не почули від вас відповіді. Але ми запитаємо всіх і поставимо вам усі ті запитання, які люди ставлять сьогодні до «Слуг народу».

Ось запитання Наталі Гасенко, місто Запоріжжя: «Ця Рада працює проти інтересів України. Це, як ніколи, зрозуміло під час розгляду поправок згідно із

законопроектом про землю. Плюс до цього новий Трудовий кодекс, медреформа, яку вони могли б скасувати, але не хочуть. Це не «слуги народу», це слуги США». Це пише звичайна мешканка нашої країни із Запоріжжя пані Наталя Гасенко.

Дайте відповідь, чому ви зараз імітуєте цей законопроект, не приймаєте рішення, не йдете на всеукраїнський референдум і не скасовуєте медреформи? У чому проблема? Чим вам, люди запитують, можна допомогти?

Прошу поставити цю поправку на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 2057. Прошу визначатися та голосувати.

((3a)) - 77.

Рішення не прийнято.

Поправка 2058. Гнатенко.

ГНАТЕНКО В.С., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 49, Донецька область, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Дякую, шановний головуючий, за можливість висловити свої поправки. Я прошу доповнити статтю 131 Земельного кодексу України частиною другою в такій редакції: «Земельні ділянки сільськогосподарського призначення мають право набувати у власність на підставі інших цивільно-правових угод виключно громадяни України та юридичні особи України відповідно до вимог частини першої статті 130 цього Кодексу, а також територіальні громади та держава». Прошу цю поправку поставити на голосування та підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2058. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 80$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2059. Гнатенко.

ГНАТЕНКО В.С. Дякую, шановний головуючий. Я ще раз підкреслюю, що «Опозиційна платформа — За життя» вкотре наполягає на питанні щодо прийняття такого закону лише через референдум. Незрозуміло прийняття цього законопроекту таким чином — антинародним та грабіжницьким. Наша держава завжди каже, що ми йдемо до Європи і орієнтуємося на європейські цінності. Ми завжди постійно це повторюємо, але у Європі, наприклад у Швейцарії, питання референдуму — це звичайний крок. Щороку вони проводять по тричотири референдуми з різних питань. У такий спосіб усі люди цієї країни приймають колективне рішення і відповідальність. Будь ласка, прошу поставити поправку 2059 на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2059. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 73.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2061.

ГНАТЕНКО В.С. Поправка 2060. Я продовжую питання щодо референдуму, яке ϵ важливим у нашій державі, якщо ви підтримаєте це сумісно. Якщо люди власноруч будуть брати участь у процесі референдуму, то це питання буде прийнято колективно. Це буде найдемократичніше, і ніколи в бік парламенту не буде нарікань — і через 10, і через 20 років.

Тому ми ще раз наголошуємо, що лише референдум має можливість вирішити в законному руслі це питання. Прошу поправки 2060, 2061 і 2062 поставити на голосування списком.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2060. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 77.

Рішення не прийнято.

Поправка 2061. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 74$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2062. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 73$.

Рішення не прийнято.

Поправка 2063. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 75.

Рішення не прийнято.

Шахов. Не наполягає.

Поправка 2070. Івченко.

ІВЧЕНКО В.Є., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, я хочу, щоб ви ще раз звернули увагу на цей законопроект з тим, що головні моменти, які будуть постійно маніпулюватися в ньому — це державні землі. Колеги, два роки тому виконувач обов'язків міністра встановив занижену нормативно-грошову оцінку на 20 відсотків. Саме з цією заниженою нормативно-грошовою оцінкою ми підемо на аукціони з продажу найкращих земель України — академій наук, державних підприємств і таке інше. Колеги, це означає, що буде грабіж цих земель у громадян України.

Мало того, більшість цих земель буде розпайовано і також вкрадено через різні корупційні схеми, бо поправку Ніколаєнка щодо заборони перепродажу ви провалили.

Колеги, зверніть увагу на комплекс проблем, які ϵ в земельній сфері. Давайте дивитися, які поправки ми ще можемо підтримувати. Ми про це вам постійно говоримо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2070. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 82$.

Рішення не прийнято.

Поправка 2071. Будь ласка.

ІВЧЕНКО В.Є. Фракція «Батьківщина». Колеги, ми їздимо в регіони. У нас була робота з виборцями в округах. *Facebook* майорить: одного депутата винесли із залу, іншого виносять, третьому кричать: «Ганьба!» з різних моментів: чи це медична реформа, чи це перспективні плани, чи це земельна реформа. Колеги, на те і є парламент, щоб ми разом дійшли спільної думки, що сьогодні потрібно в нашому контексті закону про ринок землі українському аграрію, українському фермеру, українському селянину. Яким чином їх захистити і зробити реально закон таким, який надаватиме їм переважне право і можливості для розвитку, і, дійсно, не буде занепаду сільських територій. Ми подали свої поправки і комплексно показали, яку земельну реформу підтримує «Батьківщина». Колеги, давайте підходити з розумінням, а не просто кнопкодавити «за» чи «проти».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2071. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 89.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2072. Фролов. Не наполягає.

Поправка 2073. Дубнов.

Поправка 2074. Крулько. Не наполягає? Наполягає.

КРУЛЬКО І.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина» звертає увагу на те, що будь-які маніпуляції, які сьогодні намагаються робити з українською землею, не відповідають національним інтересам України. Як не раз заявляла фракція «Батьківщина» і Юлія Тимошенко, що будьякий продаж української землі можливий лише за результатами українського референдуму, який потрібно провести, і це було б чесно перед людьми.

Водночас, щоб захистити національні інтереси України і українську землю, поправкою 2074 я пропоную доповнити пункт про те, щоб виключно громадяни та юридичні особи України мали право набувати у власність українську землю, і в такий спосіб не дати можливості іноземцям претендувати на те, щоб роздерибанити українську землю. Прошу підтримати цю поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2074. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 88.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2076. Славицька.

СЛАВИЦЬКА А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя» насамперед хоче наголосити на незмінній позиції нашої фракції, яка полягає в тому, що ми проти продажу земель сільськогосподарського призначення. Ми наполягаємо на проведенні всеукраїнського референдуму із зазначених питань.

Моя пропозиція стосується змін до статті 131 Земельного кодексу України. Вона містить технічний характер. Разом з тим хочу наголосити на недосконалості редакції, запропонованої комітетом. Зокрема, у частині другій статті 131 Земельного кодексу в редакції комітету йдеться про те, що купівля-продаж земельної ділянки здійснюється з дотриманням переважного права її придбання. Цей інститут не розкрито в кодексі, натомість певні зміни, що пропонуються внести проектом, виходять за предмет його регулювання, що призведе до дерегулювання відповідних суспільних відносин і свідчить про невідповідність принципу правової визначеності цього проекту закону. Наполягаю на голосуванні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2076 Славицької. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 84.

Рішення не прийнято.

Поправка 2077. Бондарєв.

БОНДАРЄВ К.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина» не підтримує у жодному разі перетворення землі на товар. Пропозиція ввести ринок землі виглядає дуже погано тому, що

в Україні зараз війна, і це фактично реальність нашого життя. Сьогодні не можна продавати землю, і ми наполягаємо на цьому.

А моя пропозиція в поправці 2077 полягає в тому, чи, справді, український народ, виборці, чесні депутати, які працюють на український народ, проти того, щоб продати землю закордонним олігархам, чи хочуть, щоб українська земля залишилась українською? Прошу підтримати мою...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2077. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 86.

Рішення не прийнято.

Поправка 2078. Васильєв. Не наполягає.

Поправка 2079. Шпенов. Не наполягає.

Поправка 2080. Дунда. Не наполягає.

Поправка 2081. Наливайченко. Не наполягає.

Поправка 2082. Пузійчук.

ПУЗІЙЧУК А.В., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Добрий день, шановний Голово, шановні колеги! Фракція «Батьківщина» наполягає на знятті цього законопроекту з розгляду та виступає проти базару, який планується відкрити після набрання чинності цим законом. Моя поправка стосується захисту українського фермера.

Миколо Тарасовичу, поясніть, будь ласка (вкотре звертаюся до вас), чому ви відхиляєте мою поправку, яка передбачає заборонити набуття права власності на землю особам, які мають подвійне громадянство з метою уникнення зосередження землі у власності іноземців? Скажіть, як цей законопроект захищає українського фермера?

Друзі, ви маєте доступ до всіх соціальних мереж. Зверніть увагу на *Twitter* Президента Сполучених Штатів Америки, який говорить про те, що Сполучені Штати Америки будуть виділяти допомогу для своїх фермерів. А як ми цим законом допомагаємо, захищаємо і...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 2082. Прошу визначатися та голосувати. «За» — 84.

Рішення не прийнято.

Поправка 2083.

ПУЗІЙЧУК А.В. Шановні громадяни, зверніть увагу на поправку 2083. Не однієї поправки не прийняла монобільшість. Якщо подивитися об'єктивно, то більше ніж половина депутатів різних фракцій, у тому числі депутатів від фракції «Слуга народу», подавали поправки, але принципово не приймається жодна поправка.

Шановні громадяни, скажіть, невже ви не почули ні однієї конструктивної пропозиції? Фактично всі пропозиції, які подають депутати від усіх фракцій, спрямовані на захист української землі, українських фермерів і щоб заборонити будь-який доступ іноземцям до володіння землею.

Ми наполягаємо також на проведенні всеукраїнського референдуму. Миколо Тарасовичу, аргументуйте. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т. Пане Андрію, цікаво, що ви згадали *Twitter* Президента Сполучених Штатів Америки, але не дочиталися, у зв'язку з чим ця підтримка. Ця підтримка пов'язана з торговельними війнами щодо сої та кукурудзи і з додатковими митами на ввезення з Китаю, а до земельної реформи жодного відношення не має. Це перше.

Друге. Ваші поправки щодо того, що ви говорили, також відношення не мають, і щодо подвійного громадянства саме ці також не мають. Це були інші поправки. Поправки відхилено.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 2083. Прошу визначатися та голосувати. «За» — 80.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2084. Тимофійчук. Не наполягає.

Поправка 2085. Цимбалюк. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ЦИМБАЛЮК М.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загально-державний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановний пане Голово! Шановна президіє, колеги! Фракція «Батьківщина» послідовно відстоює свою позицію, що цей законопроект потрібно зняти з розгляду. Питання продажу української землі сільськогосподарського призначення має визначити український народ на всеукраїнському референдумі. Моя поправка стосується (ми її обговорювали з головою комітету на засіданні комітету) викладення статті 131 у такій редакції: «Стаття 131. Набуття права власності на земельні ділянки на підставі інших цивільно-правових угод.

1. Громадяни, фермерські господарства та юридичні особи, визначені відповідно до статті 130 цього Закону, територіальні громади та держава мають право набувати у власність земельні ділянки на підставі міни, ренти, дарування, успадкування та інших цивільно-правових угод».

Прошу поставити цю поправку на голосування. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Ставлю на голосування поправку 2085. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 85$.

Рішення не прийнято.

Поправка 2087. Белькова.

БЄЛЬКОВА О.В. Шановні колеги! Шановний пане Сольський! *Twitter* Трампа ми читали з паном Андрієм разом. Я дуже вдячна вам за те, що ви пояснили контекст того твіту. Але я не погоджуся з тим, що цей твіт не має жодного стосунку до нашої дискусії. Президент найбільшої і найвпливовішої у світі країни змушений був реагувати на проблематику фермерів.

Саме тому наша фракція так сильно бореться у своїх поправках за те, щоб виокремити цю категорію і на першому етапі реформи вилучити інших важливих гравців ринку землі, але вони повинні прийти згодом. Саме тому Президент Трамп не писав про загальні юридичні особи, які ми тут цими поправками намагаємося вилучити, а писав про фермера, який є основою укладу життя в Америці в сільських регіонах. Сьогодні українське суспільство так само вас підтримує щодо фермерів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 2087 Бєлькової. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 96.

Рішення не прийнято.

Поправка 2080. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, шановний пане Голово. Хочу зазначити, як ми вже говорили не раз, що поява в законопроекті банків і юридичних осіб — це навіть не шпаринка, а відкриті двері для того, щоб ми не знали, хто реально контролює українську землю.

Нам пропонують підміну понять у дискусії, говорять зараз про право власності юридичної особи. Але з точки зору корпоративного управління це не завжди ϵ важливим. Найважливішим ϵ те, хто ма ϵ реальний вплив на прийняття рішень і хто прийма ϵ їх незалежно від того, хто власник. Деколи це співпада ϵ , тобто власник і той, хто ухвалю ϵ рішення, але дуже часто це не співпада ϵ .

Тому поява в цьому законопроекті юридичних осіб, а також банків не в цій статті, а в інших статтях, означає, що ми ніколи не будемо знати, хто реально контролює українську землю – українець чи іноземець. У реєстрі буде українець, а контролюватиме іноземець.

Тому прошу підтримати поправку. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2088. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 87.

Рішення не прийнято.

Поправка 2090. Геращенко. Увімкніть, будь ласка, мікрофон. Вікторія Петрівна Сюмар. Будь ласка.

СЮМАР В.П. Тут багато моїх колег уже говорили про те, що у процесі нашого обговорення кількість людей, які насправді стали б прихильниками такого закону (я не кажу тут про ринок землі, а ось цього законопроекту), стає все менше й менше, і це чітко свідчить соціологія. Очевидно, що це викликано насамперед тим, що, дійсно, рамковий законопроект не дає ключових відповідей на питання про те, як будуть захищені права і селян, і фермерів і передусім українців, звісно.

Наша поправка стосується права набуття у власність земельних ділянок на підставі міни, ренти, дарування, успадкування державою, територіальними громадами, громадянами України відповідно до вимог, встановлених статтею 130 Земельного кодексу і закону.

Я не можу зрозуміти одного і хотіла б запитати в голови комітету. Ви ж фактично частково врахували ці поправки. Чому ви не визначаєте того, що вони частково враховані, а чітко пишете, що вони відхилені? Чи це така політична позиція ігнорувати будь-які поправки в цьому залі?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2090. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 103.

Рішення не прийнято.

Поправка 2091. Пузанов. Не наполягає.

Поправка 2092. Папієв. Не наполягає. Ні, його немає.

Поправка 2094. Савчук. Не наполягає.

Поправка 2095. Гончаренко Олексій Олексійович.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Наполягає. Фракція «Європейська солідарність», північ Одещини. Шановні друзі, фракція «Слуга народу» і Зеленський просувають латиноамериканську латифундистську модель так званого ринку землі. Насправді це земельний базар, на якому українські селяни можуть зробити лише одне продати останнє, що в них є, — свій земельний пай.

Я подав всього п'ять поправок, які передбачають те, щоб в Україні була східноєвропейська модель. Це обмеження 500 гектарів землі в одні руки, це обмеження продажу тим, хто живе на території громади або на суміжній. Мета цих поправок: щоб в Україні був сформований потужний середній клас на селі, як у європейських країнах, який годує себе і всю країну, і ще на експорт відправляє. А нам натомість просувають жахливу модель, у якій люди на селі будуть абсолютно зайві.

Я прошу підтримати мою поправку. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2095. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 100.

Рішення не прийнято.

Поправка 2096. Цимбалюк.

ЦИМБАЛЮК М.М. «Батьківщина». Шановний головуючий! Шановний голово комітету! Поправка 2096 стосується саме викладення статті 131 у такій редакції: «Громадяни України, малі (родинні) та середні фермерські господарства — об'єднання власників з метою ведення сільськогосподарського товарного чи переробного виробництва, а також територіальні громади та держава в особі Державної Земельної Агенції мають право набувати у власність земельні ділянки на підставі міни, ренти, дарування, успадкування та інших цивільно-правових угод».

Ми саме на засіданні комітету говорили про те, що ε необхідність у державі створення національної державної агенції, яка мала б право викуповувати землю, земельні паї у всіх тих, хто ма ε бажання це зробити. Це дало б можливість усе-таки державі стати власником, а тоді передавати в оренду.

Прошу поставити мою поправку...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 2096. Прошу визначатися та голосувати. «За» – 90.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2097. Качний.

КАЧНИЙ О.С., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Добрий день, шановні колеги! Назву статті 131 Земельного кодексу України викласти у такій редакції: «Стаття 131. Право власності на земельні ділянки на підставі інших цивільно-правових угод».

У частині першій статті 131 Земельного кодексу України слова «створені за законодавством України, а також територіальні громади» замітити словами «юридичні особи резиденти, а також органи місцевого самоврядування».

Шановні колеги, справа в тому, що наша фракція постійно наполягає на тому, щоб ці всі питання могли бути розглянуті лише після всенародного референдуму.

Тому, шановні друзі, хотілося б, щоб ми все-таки зрозуміли, чому так «Слуги народу» турбуються про те, щоб відповіді на ці запитання надавав наш український народ.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2097. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 79.

Рішення не прийнято.

Поправка 2098. Качний.

КАЧНИЙ О.С. Дякую. Шановний голово комітету, звертаюся зараз до вас. Хотілося б, щоб ви дали відповідь на запитання, а скільки... Це я звертаюся до голови комітету. Будь ласка, не відволікайте голову комітету від роботи. Ви мене чуєте, пане голово? Бо ви з усіма розмовляєте, крім тих, хто вам ставить запитання.

Скажіть, будь ласка, скільки ви плануєте отримати коштів від продажу землі і за який термін? Це питання ставиться всім українським народом, хоча ви кажете, що воно не по суті. Це запитання по суті.

Моя поправка 2098. Статтю 131 Земельного кодексу України доповнити новою частиною другою такого змісту: «2. Відповідно до нормативно-правових актів України та з урахуванням вимог цього Кодексу укладаються та посвідчуються угоди».

Дякую. Прошу відповісти на моє запитання, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т. Гроші за землю отримають її власники. Якщо ви власник, ви їх отримаєте і будете мати бажання її продати. Це перша річ для загальної інформації.

Друге. Щодо державної землі, яка не є предметом цього законопроекту, а предметом законопроекту № 2194, прийнятого в цій залі в першому читанні, гроші отримають місцеві громади.

Поправку відхилено.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2098 Качного. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 76.

Рішення не прийнято.

Поправка 2099. Качний.

КАЧНИЙ О.С. Миколо Тарасовичу, знову до вас звертаюся (*Шум у залі*). Пане Голово, будь ласка, наведіть порядок біля трибуни. Прошу додати мені...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вадиме Євгеновичу, вибачте, колега звертається до голови комітету.

КАЧНИЙ О.С. Дякую. Миколо Тарасовичу, я зрозумів, що вашим комітетом і міністерством не зроблені підрахунки, скільки планується отримати податків від продажу землі власників паїв. Тобто все, що ви зараз зробите, це просто допомога нашим господарям паїв отримати гроші за ці паї. Так я розумію вас, Миколо Тарасовичу?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Миколо Тарасовичу, позиція комітету.

СОЛЬСЬКИЙ М.Т. Дивіться, ϵ чинні норми, пов'язані з оподаткуванням угод із земельними ділянками. Вони прописані, цим законопроектом не міняються. Можете їх подивитися. Вони відрізнятимуться від того оподаткування, яке зараз відбувається за схованою купівлею-продажем, за довгими договорами оренди і за емфітевзисом. Це перший момент.

Другий. Тут не в підрахунках суть, а в тому, щоб повернути ті права, які належать людині, скільки їх буде продавати ні я, ні ви не спрогнозуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 2099. Прошу визначатися та голосувати. $\ll 3a \gg -77$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2101. Кальцев. Немає.

Поправкак 2002. Немає.

Поправка 2105. Княжицький. Немає. С? Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Поправкою пропонується доповнити статтю 131 Земельного кодексу України положенням, що юридична особа може бути набувачем земельної ділянки лише за умови наявності дозволу на перехідні права власності на земельну ділянку, який виданий державним органом. Це пов'язано з тим, що держава має забезпечити державний нагляд і контроль за функціонуванням ринку землі, а не підмінювати його з боку приватних нотаріусів, так, як у цьому законопроекті, які не мають для цього ані повноважень, ані ресурсів, ані визначених законодавством процедур. Прошу коментар.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2005 Княжицького. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 94$.

Рішення не прийнято.

Поправка 2106. Скороход. Не наполягає.

Поправка 2109. Новинський. Не наполягає.

Поправка 2110. Магера.

МАГЕРА С.В., народний депутат України (одномандатний виборчий округ № 58, Донецька область, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую. Моя поправка стосується набуття права іноземців земельними ділянками. Я пропоную передбачити, що власниками земельних ділянок повинні бути громадяни, які зареєстровані як платники податків в Україні та юридичні особи, що зареєстровані як платники податків в Україні, кінцевими бенефіціарними власниками яких виступають виключно громадяни України. Я не розумію, чому комітет не підтримав цієї поправки. Вона не заперечує самому законопроекту, а вносить конкретні поправки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2110. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 86.

Рішення не прийнято.

Поправка 2111. Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. Шановні колеги, моя поправка стосується дуже конкретної речі. Хто є суб'єктом набуття права власності через заставу та інші цивільноправові угоди? Я приведу один приклад. Найбагатша держава світу Сполучені Штати Америки — в цьому році боргові зобов'язання американських фермерів перед американськими банками сягнули понад 400 мільярдів доларів. Ключова застава за цими борговими зобов'язаннями — земля. Сполучені Штати Америки ухвалили спеціальні рішення про примусовий викуп землі штатами, муніципалітетами і безпосередньо державою землі у банків. Ви нас втягуєте в цю авантюру, через яку не може пройти навіть найпотужніша економіка світу. У мене в поправці банків немає. Я вимагаю, щоб це було поставлено на голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2111. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 102.

Рішення не прийнято.

Поправка 2112. Лабазюк. Наполягаєте? Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ЛАБАЗЮК С.П., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 188, Хмельницька область, самовисуванець). Моя поправка технічна, але надзвичайно важлива. У цій залі багато часу обговорювалося питання, хто має право володіти землею в Україні. Думаю, що беззаперечно це винятково українці. У моїй поправці пропонується уточнення до статті 131 Земельного кодексу України, яким визначаються підстави набуття права власності на земельні ділянки, тобто можуть набувати право власності виключно юридичні особи України, створені за

законодавством України, до складу засновників та учасників яких входять виключно громадяни України, територіальні громади та держава. Прошу підтримати цю поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2112. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 92$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Поправка 2113. Волинець. Не наполягає.

Поправка 2114. Дубіль. Наполягаєте? Немає.

Шановні колеги, давайте, щоб ми не поверталися до поправок.

Далі. Дубіль. Нема ϵ ?

Михайло Якович. Увімкніть, будь ласка, мікрофон Волинця.

Наступна поправка Качури, зразу попереджаю.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загально-державний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, ми наполягаємо на тому, щоб відбувся референдум. Ми спілкуємося постійно з українцями по всіх регіонах і вони запитують: «Як так, чому нас не спитали?».

Ще раз наполягаю на тому, щоб моя поправка зараз була проголосована.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я її ставлю на голосування. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 92$.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Наступна поправка 2117. Качура. Не наполягає.

Заблоцький. Не наполягає.

Павліш. Не наполягає.

Батенко. Не наполягає.

Христенко. Не наполяга ϵ .

Демченко.

Поправка 2125. Павленко. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ПАВЛЕНКО Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Шановний пане Голово! Шановний український народе! Наша політична сила послідовна у своїй позиції не дати можливості ухвалити цього законопроекту, не дати розпродати українську землю відповідно до тих норм, які пропонуються цим, на наш погляд, нікчемним законодавчим актом.

Спілкуючись з людьми минулого тижня, на жаль, ми мусимо констатувати, що ситуація із земельними питаннями стала ще гіршою, ніж була до

початку розгляду цього законопроекту. Можемо констатувати, що держава, на жаль, і надалі не готова до відкриття ринку землі за цими правилами, що ви пропонуєте. Люди проти. Це наростання лише зростає.

Тому наше звернення до вас. Давайте припинимо цю авантюру, проведемо референдум, тим паче завтра ми побачимо відповідний законопроект, створимо Міністерство аграрної політики, і після цього...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2125. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 80.

Рішення не прийнято.

Поправка 2124. Німченко Василь Іванович.

НІМЧЕНКО В.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа — За життя»). Я для доповідача і для колег. Передбачаючи в цій статті набуття права власності, хто вносив таку пропозицію, скажіть, де 6 мільйонів наших людей, які мешкають на Донбасі і в Криму? Автори тут влаштували політичну тріскотню, що це наш Крим. Якщо це наш Крим, то й люди наші. «Опозиційна платформа — За життя» вважає, що волю і цих людей потрібно враховувати. Що ми робимо сьогодні? Вони будуть суб'єктом придбання цієї землі? Вони братимуть у цьому участь? Ви влаштовуєте банкет під час чуми. Це неприпустимо взагалі, це знущання з нації. Не можна взагалі розглядати цей законопроект.

Шановні колеги, я хотів би, щоб ми поставили питання припинити такі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2124. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 79.

Рішення не прийнято.

Поправка 2126. Колихаєв. Не наполягає.

Поправка 2127. Кириленко.

Поправка 2128. Володіна. Не наполягає.

Поправка 2130. Лубінець.

Поправка 2131. Шкрум.

Вибачте. Поправка 2129. Королевська.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Шановний пане спікере, ми просимо уважніше ставитися до поправок народних депутатів України, тому що, на жаль, у нас немає повномасштабного професійного обговорення цього законопроекту. «Опозиційна платформа — За життя» наполягає на тому, щоб ми припинили цей шабаш та пішли всі на всеукраїнський референдум і спитали у людей, що робити з українською землею. Досить ось тут зараз у кулуарах розпродавати Україну,

досить імітувати проведення повноцінного рішення щодо майбутнього України, щодо української землі. Люди від нас чекають, щоб ми разом об'єднали зусилля та провели всеукраїнський референдум.

Тому «Опозиційна платформа — За життя» наполягає на своїх поправках та на проведенні референдуму. Прошу поставити поправку на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2129. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 75.

Рішення не прийнято.

Поправка 2131. Шкрум. Немає.

Іване Григоровичу, я ж оголошував вашу поправку 2127. Будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги, цією поправкою вилучається норма про можливість набуття земельних ділянок у власність юридичними особами, створеними за законодавством України. Формулювання «юридичні особи, створені за законодавством України» відкриває шлях іноземним компаніям, які зареєстровані в Україні, набувати у власність українські землі. Тисячу разів лунало в цьому залі «Референдум!». Не просто за ринок землі, а насамперед якщо і буде ринок землі, то без участі іноземних громадян. Я прошу поставити цю поправку на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю її на голосування. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 84$.

Поправка 2133. Наполягаєте на поправці? Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

КИРИЛЕНКО І.Г. Шановні колеги, пропонується статтю 132 доповнити частиною 1¹ такого змісту: «1¹. Перехід права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення не допускається на підставі укладених, у тому числі нотаріально посвідчених, попередніх договорів, довіреностей, правочинів про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис)». Питання пресловутого емфітевзису.

Тобто пропонується заборонити перехід права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення на підставі попередніх договорів, довіреностей, договорів про емфітевзис. Зміна власника на землю за зазначеними договорами та довіреностями є тіньовими способами обігу земель сільськогосподарського призначення, які потрібно усувати.

Друзі, законопроект сирий, і тіньовий обіг залишається, і іноземці залишаються. Що ми робимо? Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2133. Прошу визначатися та голосувати.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 84$.

Рішення не прийнято.

Поправка 2134. Івченко.

ІВЧЕНКО В.Є. Шановні колеги, уже не раз у цьому залі відбувалася боротьба з тіньовим ринком землі. Ви знаєте, досить багато договорів підписано між пайовиками і орендарями або потенційними покупцями в тіньовому секторі. Якщо ми сьогодні не приберемо тіньового ринку і в нас не буде покупця і продавця (продавець — це той, який має пай, а покупець — той, який буде купувати), ми ніколи не позбавимося тіньового ринку.

Сьогодні приблизно 4 мільйони гектарів землі вже в тіньовому секторі продано. Колеги, тому ми боремося з тіньовим ринком і говоримо про те, що всі попередні договори, усі договори емфітевзису, довіреності і таке інше ϵ нікчемними. Лише продавець може прийти до нотаріуса і продати свою землю. Тому наша поправка стосується того, щоб ми враховували цю позицію...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2134. Прошу визначатися та голосувати.

(3a) - 87.

Рішення не прийнято.

Поправка 2141. Бондаренко. Не наполягає.

Поправка 2144. Фріс. Наполягаєте? Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ФРІС І.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 84, Івано-Франківська область, політична партія «Слуга народу»). «Слуга народу», Прикарпаття. Дякую, пане Голово. Миколо Тарасовичу, ми з вами спілкувалися щодо цієї поправки. Вона удосконалює чинне земельне законодавство. Ми виключаємо слова «угода», що ми вже давним-давно домовилися виключити, і визначаємо, що оформлення відбувається на підставі цивільно-правових договорів, тобто розширили коло цих договорів.

Мені якось дуже дивно, чому ми не прийняли цієї поправки на засіданні комітету. Вона цілком логічна, нормальна і мала б місце, врегулювала б ті спірні моменти, що були не врегульовані чинним земельним законодавством.

Я просив би поставити на голосування цю поправку. Якщо комітет буде мати змогу якимось чином врегулювати це питання, був би дуже вдячний.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 2144. Прошу визначатися та голосувати. «За» — 118.

Рішення не прийнято. Поправку не враховано.

Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується закритим.